

OBAVIJEST

Sukladno Planu rada Hrvatske državne samouprave za 2006. godinu, iduća redovita sjednica Skupštine Hrvatske državne samouprave bit će održana potkraj lipnja 2006. godine. Dnevni red sjednice:

1. Kulturna autonomija u Hrvati u Mađarskoj. (Referent: M. Karagić, predsjednik, i S. Karagić, zamjenik predsjednika HDS-a)
2. Rad Zaklade za nacionalne i etničke manjine u Mađarskoj s posebnim osvrtom na financiranje hrvatskih sadržaja. (Referent: Mišo Hepp, zastupnik i kurator)
3. Rad HDS-ovih ustanova
  - a) Hrvatski vrtić, osnovna škola i đачki dom u Santovu. (Referent: J. Šibalin, ravnatelj)
  - b) Neprofitno poduzeće Croatica. (Referent: Č. Horvath, ravnatelj)
  - c) Znanstveni zavod Hrvata u Mađarskoj. (Referent: dr. E. Barić, ravnatelj)
  - d) d.o.o. „Zavičaj“. (referent: L. Gujaš, ravnatelj)
  - e) Zbirka sakralne vrijednosti – Prisika. (Referent: vlč. Š. Dumović)
4. Ostala pitanja i prijedlozi
  - a) Donošenje odluke o nagrađivanju prosvjetnih djelatnika. (Referentica: M. Pilišić, predsjednica Odbora za gospodarstvo, financije i nadzor)
  - b) Izvješće Državne inspekcije o financijskom nadzoru poslovanja Hrvatske državne samouprave. (Referentica: M. Pilišić, predsjednica Odbora za gospodarstvo, financije i nadzor)
  - c) Financijsko stanje Hrvatskoga glasnika. (Referent: Č. Horvath, ravnatelj Croatica)
  - d) Prihvaćanje Bilance HDS-a za 2005. godinu. (Referentica: M. Pilišić, predsjednica Odbora za gospodarstvo, financije i nadzor)
  - e) Mohački muzej. (Referent: dr. M. Karagić, predsjednik). *Molimo Vas da svoje primjedbe i prijedloge (i prijedloge tijela ili ustanova na čijem ste čelu) u svezi s temama sjednice, u pisanom obliku, pošaljete na adresu Ureda Hrvatske državne samouprave najkasnije do 19. travnja 2006. g.*

Kemljanski KUD Konoplje srdačno Vas poziva na

**III. Sastanak i bal bivših
i današnjih hrvatskih tancošev u Kemlji**

22. aprila, subotu, u mjesni kulturni dom
s početkom od 19 uri.

Svetačno otvaranje u 20.30 uri, nastupaju:

Tkanica iz Beča
Dica iz čuvarnice *Sunašće*
Folklorna grupa osnovne škole
Mišani jačkarni zbor *Mali Dunaj*
Svira još *Edit Šej* iz Jure
KUD *Konoplje*
Ulaznice: 600 Ft

Za zabavu svira tamburaški sastav *Strune!*

Poziv

**Javne zaklade za nacionalne i etničke manjine
za podupiranje državnih listova nacionalnih i etničkih manjina
za 2006. godinu**

Natjecati se mogu:

- vlasnici ili izdavači državnih listova nacionalnih i etničkih manjina koja je lani objavljivala svoj list prema ugovoru s Javnom zakladom za nacionalne i etničke manjine
- oni vlasnici i izdavači koji od Javne zaklade za nacionalne i etničke manjine 2005. nisu dobili potporu, ali su do objavljivanja ovog natječaja objavili barem tri samostalna izdanja državnog lista

prihod od pretplate. Potpora može biti i veća ako se list objavljuje i putem Interneta (online – objavljivanje u prednosti).

Rok slanja natječaja poštom do 14. travnja 2006., osobno u Uredu javne zaklade za nacionalne i etničke manjine navedenog dana do 12 sati.

Odluka Kuratorija očekuje se do kraja svibnja 2006. godine.

Podupirateljska koncepcija Kuratorija:

Kod narodnosnih listova Kuratorij će podupirati isključivo objavljivanje na narodnosnom jeziku, prema broju i učestalosti novinarskih kartica na narodnosnom jeziku, s obzirom na broj prodanih primjeraka, pretplatnika, i na

Pri dodjeli potpore prednost imaju natjecatelji koji se prema svojoj uredničkoj koncepciji obvezuju:

- na objavljivanje tekstova i informacija radi upoznavanja izmijenjenih manjinskih pravnih propisa
- na objavljivanje tematskih rubrika za kulturu, školstvo, vjeru i mladež.

NATJEČAJ

Javna zaklada za nacionalne i etničke manjine raspisuje natječaj za V. susret narodnosnih kazališta u Mađarskoj koji će se održati u veljači 2007. godine u Budimpešti.

Natjecati se može za V. susret narodnosnih kazališta u Mađarskoj, s novim predstavama na materinskom jeziku koje će se prikazati na jesen 2006./2007. kazališne sezone.

Natjecati se mogu ona profesionalna i amaterska kazališta, kazališne družine ili njihovi održavatelji koji su stalni aktivni sudionici narodnosnoga kazališnoga života, pravne osobe, odnosno gospodarska društva koja nisu pravne osobe.

Iznos potpore:

Za pripreme i za sudjelovanje na V. susretu narodnosnih kazališta u Mađarskoj, za neposredne produkcijske troškove može se tražiti/dodjeljuje se potpora najviše u iznosu 900.000 Ft.

V. susret narodnosnih kazališta u Mađarskoj planira se u prvoj polovici

veljače, prema očekivanjima od 2. do 9. veljače 2007. *Mjesto:* Kazalište Thalia u Budimpešti.

Rok za dostavljanje natječaja: 2. svibnja 2006. godine.

Uvjeti za natjecanje:

Natjecatelj se može natjecati i s više produkcija, ali odlukom Javne zaklade potporu može dobiti samo jedna, kojom će sudjelovati na V. susretu narodnosnih kazališta u Mađarskoj.

Sve najvažnije obavijesti o natječaju, obrazac i putokaz mogu se nabaviti u Uredu Javne zaklade na adresi: Budimpešta, V. okrug, Ulica Október 6, broj 17., I. kat, ili na web-stranici: <http://web.t-online.hu/mnekk>.

Adresa za poštanske pošiljke i dostavljanje natječaja:

MNEKK Közalapítvány,
1387 Budapest 62, Pf. 25.

HRVATSKI

glasnik

Godina XVI, broj 15

13. travnja 2006.

cijena 80 Ft

Veseli četverokut

Foto: László Tóth

Komentar

Od podijeljenosti do zajedništva

Predizborna kampanja bila je tako žestoka, i u njoj se dijelilo građane na one koji su prezadovoljni proteklom razdobljem i na one koji žive lošije nego prije četiri godine. Kao što je to pred svake izbore, zaokupljalo nas je možda i više nego što bi bilo poželjno. Čini se da postajemo sebičniji, netrpeljiviji, pa i potišteniji nego obično. U čovjeku se gubi ljudsko, a raste neljudsko. I nikako da shvatimo da bez zajedništva, bez solidarnosti, bez brige za socijalno ugroženima, za onima koji su u nevolji, ne možemo ni sanjati o pravednijem i boljem društvu, o sigurnijem životu pojedinca, obitelji i cijele zajednice.

Vodena bujica se ovih dana spušta Dunavom i iz sata u sat raste ugrožavajući obalna područja i ljude koji žive u blizini rijeke, majka priroda nas upozorava, traži od nas da se okrenemo jedni drugima, da se brinemo jedni za druge, jača zajedništvo i okuplja nas oko zajedničke obrane.

Jer stariji naraštaji se dobro sjećaju događaja od prije 50 godina. Prije nekoliko tjedana prisjetili smo se velike poplave iz 1956. i njezinih posljedica, ne pomislivši da bi se to opet moglo dogoditi. Činjenica je, međutim, da već odavno nije bilo tako velike prijetnje kao ovih dana kada se za promet zatvaraju mostovi, ceste, trajekti, plovidba Dunavom, onemogućivši redovito prometovanje, odlazak na posao i svakodnevni život.

Ipak, u svojoj nevolji, ohrabruje da ljudi nisu ravnodušni, već u njima jača ono ljudsko, briga za svojim sugrađanima. Bez obzira na politička opredjeljenja, na različitosti i posebnosti, okupljaju se pod istim stijegom, u zajedničkoj obrani, suprotstavljajući se nezaustavljivoj sili, čineći sve da ne dođe do neželjene prirodne katastrofe. Odazivaju se svakom pozivu, bez suvišnih pitanja i razglabanja. To zajedništvo i briga za ugrožene jača je nego ikad. Po tome smo ljudi, svjesni i osjećajni pripadnici zajednice.

S. Balatinac

Usput zabilježeno ...

***

Udruga koja nosi u svome nazivu pridjev „narodnosna“, nedavno je organizirala priredbu na kojoj su nastupala djeca hrvatskih škola. Od 40 programskih točaka polovicu su izvodila djeca narečenih škola i samo je jedna od njih imala sadržaj vezan uz hrvatsku kulturu. Mađar koji je stajao pokraj mene čak je komentirao: Zar je to hrvatska kultura, trbušni ples, moderni ples, zar ne shvaćaju čime su posebni?

***

U dječjem vrtiću moje kćerke neka su se djeca začudila da razgovaram s njom hrvatski, a ona mi tako čak i odgovara. Brzo su naučila njezin znak i nazvali ju „kućicaš“. Jedanput mi se približila djevojčica i kaže mi „teta-Beti“ i ja bih voljela znati hrvatski kao mala Beti, hoćete li me učiti? Može li se na to reći ne?

Beta

Glasnikov tjedan

Protokloga tjedna dogodilo se nekoliko važnih političkih događanja, a najvažniji su parlamentarni izbori održani 9. travnja, u nedjelju, koji su naznačili kraj jednoga dugog zahuktalog predizbornog razdoblja u kojem su se građani pomalo svi odreda dobro umorili. Analitičari su zaključili kako kampanja još nikada nije bila tako žestoka kao u predizornoj 2006. godini.

Hrvatska politička scena kao da uči od mađarske. Tako se i u Hrvatskoj ovih dana rasplamsala borba riječima, verbalnim napadima dviju vodećih političkih stranaka, vladajućega HDZ-a i oporbenoga SDP-a. Vladajući HDZ obrušio se svim snagama i s najvišeg vrha stranke na svoga političkog protivnika. Učinio je to osobno predsjednik stranke, sadašnji hrvatski premijer na HDZ-ovom kongresu, optuživši najjaču oporbenu stranku da Hrvatskoj ne pomaže nimalo u lobiranju i nastojanjima njezina što uspješnijega pregovaranja o ulasku u Europsku uniju. Predizborna trka izgleda da je već započela.

Potkraj tjedna u pečuškome Hrvatskom kazalištu održana je prva ovogodišnja premijera. Uprizorena je drama jednog od najpoznatijih hrvatskih dramopisaca svjetskoga glasa Mire Gavrana, čijim su komadima Grci u Ateni već drugu godinu zaredom obilježili Svjetski dan kazališta. Radi se o dramama Pacijent doktora Freuda i Ljubav Georgea Washingtona, a pečuško Hrvatsko kazalište uprizorilo je Gavranovu

komediju Veseli četverokut.

Cvjetnica je iza nas. Isus je slavodobitno ušao u Jeruzalem na magarcu dok ga je okupljeno i oduševljeno mnoštvo pozdravljalo i mahalo maslinovim grančicama. Mi smo nabrali zelene grančice cicamace (vrvice) koja pomalo slični maslinovim grančicama, posvetili smo ih te odnijeli kućama, podijelili, možda iznijeli na naša polja, a dio njih spremili za sljedeću godinu do pepeljenja i riječi „Spomeni se, čovječe, da si prah, i u prah ćeš se obratiti!“ U tjednu smo velikih blagdana, u kojima čekamo smrt i uskrsnuće.

I mi u svom ovtjednom prilogu, poštovani čitatelji, pokušali smo nizom zanimljivih napisa uvesti vas u veličinu Uskrsa kroz naš kut gledanja.

„Na dan uzkrsa, ustanu, rano snaše (mlade) i oprave košaru, u koju metnu pečeno jagnje, kolač, kuhana jaja i šunku, djevenice, biela luka i soli, te nose u crkvu, da se blagoslivlje, posveti.“ – piše u „Slavjanu“ Ivan Antunović.

Spremimo i mi našu košaru, te je punu proljetnih darova i darova bogate godine koja je iza nas, plod naših ruku i naše vjere, odnesimo na Uskrs do naših crkava, a potom kući svojoj obitelji, svojoj djeci na uskrsni doručak. Jer ima li ljepšeg od toga. Uskrsnog doručka punog nade, slave i vječnoga života u Isusu kojem vjerujemo i kojem se nadamo.

Branka Pavić Blažetin

Uskrs u Katolju

Petroviska svadba prvi put u Budimpešti

Iz manjinskog tiska

Srpske narodne novine, tjednik Srba u Mađarskoj

U svom izvješću s konferencije „Međusobna komunikacija manjina“ koja je 11. ožujka održana u Pečuhu u organizaciji Manjinskoga nacionalnog foruma „Most za Europu“, novinar SNN između ostalog donosi riječi jednog od predavača dr. Ivica Đuroka, sociologa, predavača na pečuskome Sveučilištu, koji, pošto je iznio prikaz povijesti donošenja manjinskih zakonskih odredaba u vezi s manjinama u Mađarskoj, oštro kritizirao modificirani Manjinski zakon. Prema njegovu mišljenju zakon u takvoj svojoj formi, s usvojenim novinama, krši prava narodnosti i suprotan je međunarodnim standardima koji se primjenjuju i poštuju diljem svijeta: „Manjinama su, nakon tih promjena prošle godine, neka od tih stečenih prava oduzeta. Radi primjera, manjine moraju raditi to što nijedan pripadnik većinskog naroda ne mora. To je pitanje takozvane famozne registracije. Mi od sada ako želimo izaći na lokalne izbore, moramo se prethodno, pola godine ranije registrirati; ako to zaboravimo, onda niti možemo izaći na izbore, niti možemo biti birani. Pitam ja: zašto to osim nas, osim manjina, nitko drugi ne mora?! To je jedno, a ono što je važnije: zakoni u Europskoj uniji važeći su zakoni u Europskoj uniji i u Ujedinjenim narodima. Republika Mađarska je potpisala te zakone, zašto onda idemo nasuprot tim zakonima? Koji je razlog da unatoč tome što su potpisane te povelje, Mađari ponovo moraju kršiti te zakone?!“ – naglasio je ogorčeno dr. Ivica Đurok, jedan od predavača konferencije, koji je podsjetio da u Mađarskoj još uvijek nije riješeno pitanje parlamentarnog zastupništva manjina, dok su okolne zemlje taj problem već odavno riješile.

ZAGREB – Izašao je najnoviji broj „Matice“ – U njemu možete upoznati novu ravnateljicu Hrvatske matice iseljenika prof. Katarinu Fuček, saznati više o posjetu zagrebačkoga gradonačelnika Milana Bandića SAD-u i Kanadi, pročitati vrlo zanimljive razgovore sa svjetski poznatim znanstvenikom prof. dr. Ivanom Đikićem i kiparom Petrom Barišićem.

Lajoš Škrapić prikazuje od Anice Škrapić-Timar svadbenu košaru

Petroviska amaterska kazališna grupa ljetos svečuje 15. obljetnicu svojega postojanja, to pak zlamenuje da toliko ljet igra komedije na hrvatskom jeziku. Na početku 1990-ih bilo je par ljet pauze, ali zadnji čas aktualna garda, ne mareći se za vrime, trud i aldov, svako ljet obradjuje svoju, a tako i gradišćansku publiku s novimi spektakli. Lako bi mogli reći da ovo najnovije vrime u Petrovom Selu govori, takorekuć o teatarskoj nostalgiji, pokidob je i zadnja komedija od ugarskoga pisca zameta iz prošlosti, tj. igrana je jur na petroviskoj pozornici, kot i u ovom slučaju iscenirana mjesna svadba. Po prvom planu *Petrovisku svadbu* bi morali prikazati u Petrovom Selu na kraju fašenjka, ali iz različitih razlogov smo odrinuli predstavu, kad u postu se još ne šika tancati, jačiti. Tako nam nij ostalo drugo nego da se svojom praiizvedbom selimo u Budimpeštu. Ljeto na ljeto se skrbi Lajoš Škrapić, predsjednik glavnogradske Hrvatske manjinske samouprave u XII. kotaru da Petrovišćani imaju jedan večer med svojimi u Jókaijevom klubu. I sada su došli čudami, uglavnom u Pešti živeća petroviska kolonija, čiji kotrigi se znaju veseliti zemljakom, materinskom jeziku i poruki, visti obljubljenе Pinčene doline. Oni su svi uživali u izabrani svadbeni običaji rodnoga kraja, a zreliji ljudi su se znamda

prik predstave i vratili do časa svojih veseljev negdašnje udaje ali ženidbe. Sa strane igračev more se reći da najteže i najzahtjevnije je igrati pred domaćom publikom, a peštanske gledatelje jur zdavno ubrajamo med domaćine, tako na pozornici za kulisami i sada je bilo zbnjenosti, uzrujanosti, naglosti, vibracije. Za prvim prizorom perječihanja, nagovaranja, špotanja, skupnoga jačenja, očividno se je spustila napetost. S pripremani na svadbu, mulatovanjem, pojavom sokačić, maškarantov i babov, s tancem zaručnic je bila osigurana radost i med redi gledateljev, ali kad se je zaručnica u jački, riči i pokreti po staroj navadi zbogomdala ocu i materi, „riči su srce dirnule, u oči suze blismule“. Kako je rekao poslije predstave jedan gledatelj, Petrovišćani toga večera nisu morali glumiti, spustili su iz sebe dobru volju, spontanost, pokazali su na bini sve to što je nek sačuvano stoljeća dugo u zapadnom dijelu Ugarske. Tancali i jačili su tako kako nek Hrvati znaju, kako im je „zapovidano“ u krvi, kako su si to naučili od didov i majkov. Učinili su to s tom prirodnošću, ljubavlju ka ima svoju moć i veljek zna najti svoje veze med onimi ki pripadaju istom ognjišču kot i naš najdraži Petrovišćan Lajoš Škrapić. On je mogao ovom prilikom prikzeti od svoje sestrice Ane Škrapić-Timar (redateljice igrokaza) košaru punu s domaćimi svadbenimi falati, slasti, u pratnji brojnih kušcev. Polag toga što smo jako zahvalni da smo mogli i ovput pokazati naš kusić i u Budimpešti, uvjereni smo da nismo samo zbudili diboke spominke, nego smo s našom svadbom i nadalje osigurali ugledno mjesto u srcu petrovisko-peštanskih Hrvatov.

-Timea Horvat-
Foto: Petar Tyran

Povorka svatov

BARČA – U Muzeju Drava u Barči 13. travnja otvara se izložba pod naslovom „Blagdani u podravnih Hrvata“. Postavila ju je kustosica Etnografskog muzeja u Pečuhu Ruža Begovac. Ona ovaj put predstavlja materijalnu i duhovnu kulturu podravnih Hrvata u sklopu uređene sobe sa svečanom nošnjom, tekstilom, pokućstvom i podravnim pisanicama.

BREME – U bremenskoj osnovnoj školi 4. travnja, u organizaciji škole, a na poticaj Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj, i Anice Torjanac, suradnice Zavoda odgovorne za školstvo, nastavnica Ana Balaž održala je ogledni sat iz narodopisa. Njemu je pribivao velik broj hrvatskih pedagoga iz Salante, Lukovišća, Starina, Šeljina, tj. škola u Baranji i Podravini gdje se odvija nastava narodopisa na hrvatskom jeziku, u sklopu sati hrvatskoga jezika.

Odbijen projekt povezivanja Hrvata u Subotici i Segedinu

(Izveštava: Josip Stantić)

Projekt povezivanja subotičkih s Hrvatima u susjednom Segedinu neće dobiti potporu namjenskih fondova EU, koja će se preko natječaja iz Interreg-programa dodjeljivati za razvijanje regionalne suradnje pograničnih dijelova sjeverne Vojvodine i južne Mađarske. Projekt su zajednički kandidirali Hrvatski kulturni centar „Bunjevačko kolo“ i segedinska Hrvatska manjinska samouprava, no odgovor organizatora natječaja je negativan. Tu su vijest svojim nesuđenim partnerima prošloga tjedna u Suboticu donijeli predstavnici Hrvatske manjinske samouprave u Segedinu. Predsjednik Dušan Marjanović kaže da je projektom bila obuhvaćena suradnja na planu kulture. Premda za prvi nisu dobili potporu, u segedinskoj Hrvatskoj manjinskoj samoupravi ističu da već imaju pripremljen novi projekt. Ovoga puta za ovu malu zajednicu od dvjestotinjak Hrvata u Segedinu samouprava namjerava osigurati opremu za manju televizijsku postaju.

Undanski folklorni naraštaj

Dica iz čuvarnice ter školari u dvi grupa vježbaju tanac

Undansko Hrvatsko kulturno društvo *Veseli Gradišćanci* danas prez sumlje pripada med najpoznatije folklorne grupe u Gradišću, a zato su spremni nje kotrigi morebit još i iznad moći čuda česa učiniti. U okviru Društva djeluju tamburaši, plesači, od lani i mišani zbor, a posebna je pažnja posvećena najmladjim. Dotična folklorna jačina pravoda nosi u svit dobre glase ovoga maloga naselja. Napretku služi i plesno-jačkarna kovalnica za dicu, danas jur u dvi grupa. Prlje par ljet su imali samo školari tančene vježbe, a od predlani se bavu prvenstveno gradišćanskim folklorom i mališani čuvarnice, rekši nigdar nij dost rano začeti. U tom veliku zaslugu ima i mjesna odgojiteljica Veronika Tóth ka je pripravila dicu na svečanost 30. jubileja folklorne grupe, a i trenutačno s osebujnim naglaskom gaji tradicije i kulturu Hrvatov u spomenutoj ustanovi. Odnedavna s mališani, od 2 do 6 ljet starosti, intenzivno se bavi tajedno jednoč u otpodnevnoj djelaonici folklorišica, sviračica Tereza Kiš. Nju je prosila na ovu dužnost i undanska direktorica škole Marija Fülöp-Huljev, a mlada aktivistkinja rado je primila zadaću. Petak otpodne ona ide po dičju grupu u čuvarnicu i sprohadja mališane u kulturni

dom, kade teču probe. Tamo dojdu i roditelji po nje. Sve skupa 16 dice pohadja ovo zanimanje, petimi dojdu još iz susjednoga sela Horpača. Po riči peljačice grupe, prvenstveni je cilj da dica upoznaju i zavolu osnovne elemente hrvatskoga jezika i folkloru, putem jednostavnih jačak, igrar i tančenih korakov. Na početku su se u jednoj grupi našli školari s malom dicom, ali pokidob su nastali znatno većimi po broju, podilili su je po starosti. Najmanji su jur nastupili na seoski, školski priredba i na svetki čuvarnice, a najozbiljniji nastup će imati na sadašnjem Vazmenom festivalu u domaćem selu, skupa s međunarodnimi gradišćanskimi folkloriši. Školska grupa u dodatku s predškolskom dicom sastoji od 18 kotrigov, njih vježba uz jur spomenute Tereze Kiš i plesni solist ter koreograf ansambla Djuro Gostom. Ovo pokoljenje je jur sposobno zapametiti, uvježbati cijele koreografije, tako je uspješno jur većputi prikazalo gradišćanske tance *Nikomu se ništ nij stalo ...* ili *Polku*, a s *Undanskim veseljem* je dospilo do vrha u hrvatskom kvalificiranju. Undanci su 2002. ljeta na Croatiadi u Kemlji postali najbolji školski tancoši hrvatskih regijov. Nedavno su naučili hrvatski ples Medjimurje, kojega su izveli na šopronskoj smotri, a predstaviti će i na Vazmenom festivalu doma. Iako je jako malo dice u ovom naselju, veći dio je jur „zaražen“ folklorom. Kako kaže voditeljica grupe, dica su osobito oduševljena i jur najpr čekaju svaku probu, a otud ravno pak pelja put u ansambl odrašćenih. Na nastupi, gostovanji obadvi grupe muzički prati tamburaški sastav *Veseli Gradišćanci*.

-Tiho-

Najmladji undanski tancoši

Prva sjednica DGMU-a s novim predsjedništvom

*Petrovišćan Rajmund Filipović,
predsjednik Društva*

Na početku ljeta prik izborov, u cjelini se je prominjilo, pomladilo predsjedništvo Društva gradišćanskohrvatske mladine u Ugarskoj. Ovo službeno tijelo samo nekoliko mjesec je čekalo ter je skupapozvalo generalnu sjednicu 31. marcijuša, petak, u Prisiku. Na s malim zakašnjenjem započetom prvom spravišću gradišćanske omladine najprije se je glasalo za to ki će predstaviti omladinske interese na regionalnoj skupšćini u Starom Gradu. Već od 26 poslanikov iz razlićnih gradišćanskih sel je jednoglasno primilo prijedlog da tajedan dan kasnije predsjednik DGMU-a Rajmund Filipović ter dopredsjednik Društva Petar Mogyorósi budu

nazoći na starogradskom skupu. Ovi spomenuti člani putuju i u Pećuh na vazmeni seminar (od 8. do 13. aprila) JEV-a (Mladina europskih narodnih grup), kojega ovput organizira nimška omladinska organizacija u Ugarskoj. Po rići predsjednika, ovi sastanki služu i za pobiranje iskustav jer najdu se s takovimi skusnimi kotrigi međunarodnoga omladinskoga gibanja ki jur znaju kako se more uspješno štartati na naticanji, ka podupira i Europska unija. Ujedno će se na toj priredbi reklamirati i gradišćanski omladinski tabor, koji se jur tradicionalno održava u naši seli, a ljetos će biti domaćin Narda. Na seminaru će se emitirati i film o lanjskoljetošnjem prisićkom taboru, koji će imati za cilj da predstavlja šarolike, sadržajne zgoditke toga spominka vridnoga, nepozabljenoga sastanka u dotićnom sridnjejgradišćanskom naselju, a i da vabi sudionike iz drugih europskih država. Kako smo čuli, program za tabor RE-NATA je jur gotov, samo se očekuju pozitivni odgovori, reagacije u svezi s financijskimi pitanji. Prlje toga je pak na omladinskom programu još jedan važan susret za folklorāše, takaj u Prisiki, 13. majuša, subotu. Ondan bi imala svoj rodjendan Nikoleta Kircknopf, pokojna aktivistica Društva i peljajuća osoba, folklorāšica ansambla *Zviranjak*. U zajedničkoj organizaciji spomenutih društav ta dan će se služiti hrvatska maša zadušnica na nje spominak ter zatim slijedu nastupi jaćkarnih zborov, folklornih društav. Kako je rekao Pavao Nickl, predsjednik prisićkoga Društva, ovu spomin-priredbu odsad svako ljetu namjeravaju održati, znamda s nakanom da ta ubuduće vrimenski, a i sadržajno se proširuje.

-Tiho-

PEĆUH – U organizaciji Hrvatskoga kluba Augusta Šenoae, u maloj galeriji Hrvatskoga kluba, 12. travnja s početkom u 17 sati je otvorena izložba slika poznatoga hrvatskog slikara Josipa Diminića pod naslovom *Istarski trgovci*. Izložbu, koja će se moći posjetiti do 25. travnja, otvorio je ravnatelj Pećuške galerije Árpád Gamus. Kipar i grafičar Josip Diminić živi i radi u Labinu. U njegovu umjetničkom iskazu prevladavaju obojeni reljefi u drvu i kipovi u drvu, kamenu i bronci. Oblik je njihov nefiguralan, sažet od elementarnih organskih simbola i znakova. Do sada imao je više samostalnih izložaba u Hrvatskoj i inozemstvu, a nedavno je gostovao sa svojom izložbom *Istarski trgovci* i u Baji.

PEĆUH – U organizaciji Pećuškoga središta za kulturu te uz potporu programa suradnje susjeda Slovenija – Mađarska – Hrvatska, u Pećuhu je 7. travnja u Csonváryjevu muzeju priređen koncert Pjevačkoga zbora Židovske crkvene općine iz Zagreba, „Lira“. Umjetnički voditelj zbora je Robert Homen, a na programu su bile hrvatske i židovske pjesme.

BUDIMPEŠTA – U organizaciji državne knjižnice za strane jezike, kao knjižnice u čijem je stručnom djelokrugu i pitanje narodnosnih i etničkih knjižnica, ove se godine u sklopu XIII. Međunarodnog tjedna knjige u Budimpešti (koji traje od 20. do 23. travnja u Budimpeštanskom kongresnom centru) 12. put organizira izložba izdanja 13 nacionalnih i etničkih manjina u Mađarskoj. Izložba je prilika za prikazivanje širokoj publici manjinskih izdanja, izdanja kulturnih institucija, udžbenika, novina i sve literature koja govori o manjinama u Mađarskoj. Izložba će biti priređena na II. katu na štandu 318, štandu imena Državna knjižnica za strane jezike, Nacionalne manjine u Mađarskoj.

MERBIŠ – Od sada su opet otvoreni granićni prelazi za pišake i bicikliste kod Merbiša i Andaua prema Ugarskoj. Otvoreni su od osmih jutro do osmih navećer. Od junija do septembra ćedu pak biti otvoreni od šestih jutro do desetih navećer. Granićne prelaze za pišake i bicikliste 2. novembra opet ćedu zatvoriti. Zvana toga je opet počela sezona za ture s drezinami u sridnjem Gradišću.

BAJA – Narodnosna zaklada objavila natječaj

Narodnosna zaklada Bačko-kiškunske županije objavila je natječaj za manjinske samouprave, udruge, kulturno-umjetnička društva i ustanove koje djeluju na području županije. Prema pozivu, u 2006. godini Zaklada će podupirati narodnosne folklorne i jezične tabore za djecu i mladež, regionalne priredbe koje uključuju više naselja, te nabavu i obnovu narodne nošnje folklornih skupina. U natječaju se moraju naznačiti osnovni podaci natjecatelja, ciljevi natječaja, podroban program i proračun. Zaklada će osigurati potporu najviše u iznosu od 60 tisuća forinti po natjecatelju, a podupirat će se samo natječajni s odobrenjem manjinske samouprave. Natječajni se šalju na adresu Zaklade (Bács-Kiskun Megyei Nemzetiségi Alapítvány, 6500 Baja, Szabadság u. 23., telefon: 79/326-151). Rok za dostavu molba: 10. travnja 2006. godine.

BAČINO – Hrvatska misa, racki bal za Uskrs

Kako nas je izvijestio predsjednik Hrvatske manjinske samouprave, misa na hrvatskom jeziku u Bačinu upriličit će se na drugi dan Uskrsa, 17. travnja, s početkom u 10 sati. Prema riječima Franje Anišića, hrvatska će samouprava tom prigodom, već po običaju, opet pogostiti, odnosno darivati hrvatske vjernike. Dodajmo da se nakon crkvenog obreda, mise i uskrsnuća na Veliku subotu, 15. travnja, u organizaciji hrvatske samouprave priređuje racko-hrvatski bal.

VANCAGA – Šesnaest prvaka upisano na hrvatski jezik

Kako smo prije već napisali, u Baji su 20.-21. ožujka održani upisi prvaka u novu, 2006./2007. školsku godinu. Prema našem saznanju u pet bajsčkih škola koje su u održavanju grada, od jeseni će u 10 skupina učiti 195 prvaka, od toga 30 učenika prijavilo se i za hrvatski jezik koji se predaje u općim prosvjetnim središtima na Vancagi i na Dolnjaku. Kako nas je obavijestio ravnatelj Vancaškoga prosvjetnog središta Joso Ostrogonac, od jeseni će se u prvom razredu opet pokrenuti dvije skupine, od kojih će jedna, s 16 prijavljenih učenika, učiti i hrvatski jezik.

S. B.

Intervju

Vazmena poruka dušobrižnika Pavla Horvatha

„Ne podat se, da ne oblada, ne zraba nas ov svit!”

Kade je vjere i hrvatske riči, onde živu još naši ljudi, kade ni hrvatskoga farnika, ni hrvatske prodike, tamo se dan za danom zgublja hrvatstvo, tamo čas za čas je nas bojsek manje. Medjutim, imamo mi, Gradišćanski Hrvati, svoje farnike i van naših hrvatskih naselj i takov je i naš gospodin Pali u Keveždi. O njemu ovako piše Miroslav Vuk-Croata: „... vrstan prevoditelj, gostoljubiv čovjek mecena, cijenjen kao odličan propovjednik, a iznad svega poštivan i voljan svećenik”. Pavao Horvath ljetos će spuniti 76 ljet svojega žitka. Predlani u krugu brojnih vjernikov, rođakov, poznanikov je svečevao svoju zlatnu mašu. Gospodin je rodom iz Vedešina, ne samo zvanaredno govori po hrvatski nego i piše vjersku liriku. Njegove „Molitve” su pred šestimi ljeti izdane u Zagrebu, a njegove farske štacije su bile uz ostalo i brojni naši hrvatski naselji: Hrvatska Kemlja, Stari Grad, Prisika, Hrvatski Židan i Koljnof (tamo je bio najdulje, već od 20 ljet). Od januara 1993. ljeta Boga služi u ugarskom naselju Keveždi, a najveća mu je radost i dika da je nedavno obnovljena seoska crkva, a na farofu takaj su započeta djela renoviranja, moderniziranja.

Razgovarala: Timea Horvat

Prvo protulično sunce nas vabi na skupnu šetnju, a kucak Bundaš nas sprohadja s pogledom i lajanjem. Gospodin Pali u vrtu, koji se nalazi veljek za farofom, bi rado dali sazidati starački dom, a i centar za mlade, no o krajnjoj odluki, njega nečedu ni ovde pitati. Samouprava će vjerojatno prodati i ov kusić zemlje. Suprot toga prvo pitanje još se odnosi na to kako se ćutu ovde?

– Jako se dobro ćutim ovde, tako da ja još i gor ne znam točno kada sam došao simo. Ovo je istina. Moji andjeli čuvari (sestre, Marija i Eržika Pajrić iz Koljnofa, ke nosu skrb na gospodina) to znaju, a ja se ovim i ne bavim. Dobro se ćutim, i molu za me da mi se ništ ne stane, ar znadu ovde: kada ja projdem, nečedu imati duhovnika.

Gospodin jur već od deset ljet služu Boga u dotičnom ugarskom selu, ali zato hrvatska rič je svakidašnja na farofu. Još ne morem mimoići njevu srčenu bol, da vanpadaju iz hrvatskoga kruga ter da rijetkokrat imaju priliku maševati na materinskom jeziku ...

– Žao mi je, ali ne zbog sebe, nego zbog hrvatskoga naroda. Ako kade nimadu hrvatskoga duhovnika, onda tamo propadje hrvatstvo, isto tako je bilo i Vedešini. I onde nij bilo hrvatskoga školnika, nij bilo hrvatskoga duhovnika, i tote je sve propalo. Po hrvatsku su se pominali ljudi, ali je ov ubogi jezik nek domaći jezik nastao. A danas se stara selo, mladi odnud projdu u Šopron, simo-tamo u varoše, i dice ni, ča je najveća falinga. Kade ni dice, ni novoga naraštaja, onde žitka ni, ovo je Božja istina. Vedešin, za to sam se splaknuo i splaknem se svenek. Kad idem domom, projdem pred naš stan, koga su prodali. Tote preporučam Vedešin Blaženoj Divici Mariji da se i onde ča novoga narodi, kot u Umoki. To mi se vidi ... Onde imadu takove ljude ki se onde još nek trsu da se ta

narod od mrtvih goristane. Ar Jezuš je mrtve oživio, morebit da bi se moglo i u Vedešini, ne samo u Umoki to stvoriti da bi skupa mogli nešto napraviti.

Rič goristanje pak nas spomene na približavajuće svetke, zato dalje se pominamo o vazmenimi misli, ćuti ter radosti ...

– Naša vjera je puna misterijov, a i čuda je običajov ke su vrženi simo, od adventa sve do konca Vazma. I ovde se ne moradu samo običaji uživiti, i to je važno, ali najprlje va duši se mora svaki človik ponoviti. To bi bilo najvažnije. Vjerovati da je Kristuš naš učitelj, a Bog je naš Otac. Mi na to moramo misliti svenek kako bi znali Jezuša naslijediti, njegov mir imati va sebi. A ča bi značilo ovo nasljeđovanje? To da moramo biti spodobni Kristušu, ar njegov nauk tribi je i u ov današnje vrime držati iako je ovo jako teško. Kako ne bi bilo teško kad i doma ne dostanedu dica to ča smo mi dobili. Mi smo zaista iz vjere živili, kot i Sveto pismo veli: pravedan človik iz vjere živi. Mi smo i u ditinstvu bili Božji sini, a naš stan je bio Božji stan. Onde

Najmlađi suradnici

Dani hrvatskoga jezika u našoj pečuškoj školi

Hrvatski vrtić, osnovna škola, gimnazija i učenički dom Miroslava Krleže, svake godine održava Dane hrvatskoga jezika. I ove se godine to uspješno odvijalo. Taj je tjedan djeci vrlo zanimljiv u prvom redu zato što svaki dan svi razredi imaju samo po pet školskih sati, a zatim slijedi uživanje u raznovrsnim programima.

Prvog dana u tjednu održalo se svečano otvaranje nove blagovaonice, a potom, u utorak, otvaranje Dana hrvatskoga jezika uz pomoć 9. razreda. Tog dana svi su učenici nazočni, osim onih osnovnoškolaca koji su popunjavali OA-TV. Učenici nižeg razreda osnovne škole tada su se ludo zabavljali u natjecanju likovne kulture. Dotle su se gimnazijalci natjecali u recitiranju stihova i proze. Uz pomoć žirija i njihove presude prvo mjesto osvojila je *Diana Mandić*, drugo mjesto pripalo je *Jasmini Bošnjak*, a *Tomas* je uživao i u trećem mjestu. Srijeda je bila dan promocije knjige „Debela” koju nam je predstavila ni manje ni više, nego sama autorica *Silvia*. Nazočni su bili i osnovnoškolci i gimnazijalci, a i nagrađeni pojedinci koji su se zaljubili u knjigu. Zainteresirane osnovno-

školce toga dana razveselila je tzv. mala novinarska škola.

Četvrtak je za osnovnoškolce vrlo zanimljiv i napet dan. Oni tada sudjeluju u recitiranju stihova i proze. No, tu se događa zanimljiva situacija, naime, posebno se natječu peti i šesti, a potom i sedmi i osmi razred. Kao i kod gimnazijalaca, uz prisustvo i presude žirija, tu je prvo mjesto zaslužila *Mirela Ronai*, drugo mjesto pripalo je *Vjekoslavu Blažetinu*, a treće je osvojio *Ivica Bunjevac*. Dodijeljene su i dvije posebne nagrade za *Tihanu Vasić* i *Luciju Fenyósi*. Kod učenika sedmog i osmog razreda prvo mjesto je osvojila *Alisa Iljazović*, drugo mjesto je osvojila *Jadranka Ronai*, a treće je pripalo *Adini Mešić*. Gimnazijalci su za to vrijeme pribivali predavanju dr. Mije Karagića. Zatim smo još pogledali fotografije naših učenika zahvaljujući prof. Akošu Kolaru koji nas je svih ovih dana s punom snagom pratio i fotografirao. Podijelile su se nagrade pobjednicima u recitiranju pjesama i našim budućim, ali zasad malim umjetnicima. Uslijedio je i jedan od najdražih zbivanja cijeloga programa: kviz, koji se posebno održao za osnovnoškolce i gimnazijalce.

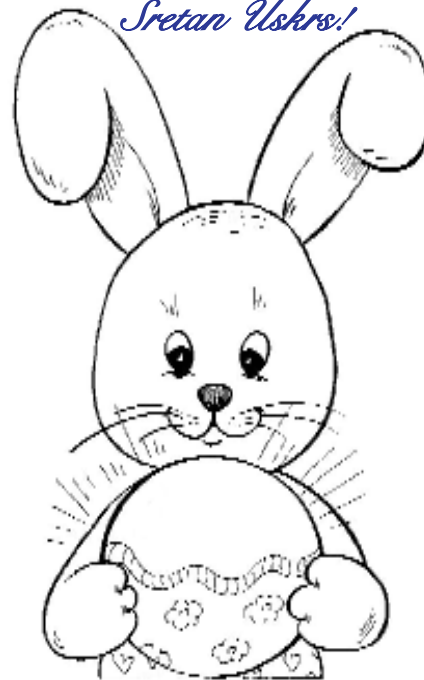
Na žalost, nisu svi mogli sudjelovati, što ne znači da se nisu zabavljali kao publika. Dobrovoljci su uspješno rješavali zadatke, ispunjavali križaljke, pjevali, crtali ... i ludo se provodili. Najvještije skupine su i nagrađene, a među ostalom sve njih još čeka i putovanje u Osijek.

Učenici „Miroslava Krleža” tako provode Dane hrvatskoga jezika. Što ima svoj početak, ima i kraj, pa smo tako uz pjesmu i ples i ovaj put zatvorili Dane hrvatskoga jezika.

Alisa Iljazović, 8. r., Pečuh

Sretan Uskrs!

Moj pas

Moj pas je velika i brza životinja. Djed nam je poklonio psa koji se zove Alfa. On se jako voli igrati sa mnom, a ja s njim. Moj brat i ja često se igramo s njim i loptom. Idemo i u šumu loviti lisice. On voli loviti, skakati i zabavljati se. Veoma je dobar lovac. Kao što znamo, pas je čovjekov prijatelj i dobar je čuvar kuće, a može čuvati i janjad. Moja obitelj je veoma radosna što imamo takvog psa, i svi ga vrlo volimo. Ja više volim pse nego mačke. Jako ih volim.

Amina Aliustić

4. r., OŠ Miroslava Krleža, Pečuh

Kuća gori!

Nazvala plavuša vatrogasce:

„U pomoć! U pomoć! Kuća mi gori!”

Vatrogasac joj kaže:

„U redu je, gospodice, smirite se i recite kako ćemo doći do vas?”

Plavuša odgovori:

„Pa ... Onim velikim crvenim kamionom.”

Marko Radić, 2. r., Pečuh

WASHINGTON – Veliki hrvatski znanstvenik i izumitelj Nikola Tesla dio je naslijeđa kojim se Hrvatska predstavlja u Sjedinjenim Državama kao privlačno turističko odredište. U posebnome nedjeljnom dodatku lista The New York Times, što ga je priredila Europska turistička komisija (ETC) koju čine 34 zemlje članice iz Europe, među kojima i Hrvatska, istaknule su svoje poznate osobe koje obilježavaju 2006. godinu. U drugim europskim zemljama to je Rembrandtova, Mozartova i Beethovnova godina, a Hrvatska se predstavila svojim genijem Nikolom Teslom čija se 150. obljetnica rođenja obilježava ove godine. „Ova je godina bila prigoda predstaviti Nikolu Teslu, velikoga hrvatskog znanstvenika i pronalazača koji je karijeru napravio u Sjedinjenim Državama”, rekla je Hini ravnateljica Ureda Hrvatske turističke zajednice u New Yorku Nena Komarica, autorica hrvatskoga članka za nedjeljni dodatak Timesa pod nazivom Visit Europe. Dva puta godišnje, pred turističku sezonu i na jesen, ETC objavljuje dodatak u Timesu čija naklada od oko dva milijuna primjeraka omogućuje da dođe u domove mnogih Amerikanaca potencijalnih posjetitelja.

To je već drugi članak posvećen predstavljanju turističke Hrvatske koji se u samo tjedan dana pojavljuje u najvažnijim američkim novinama. Prošle nedjelje The Washington Post je pisao o Hrvatskoj kao o sigurnome turističkom odredištu te o prirodnim ljepotama i privlačnosti kulture i tradicije hrvatskih turističkih atrakcija Dubrovnika, Korčule i Splita.

Amerikanci se sve više vraćaju u Hrvatsku nakon rata. U prošloj je godini Hrvatska iz SAD-a zabilježila 130-ak tisuća posjetitelja ne računajući one s brodova za kružna putovanja, a ove godine Ured HTZ-a iz New Yorka očekuje povećanje između 5 i 8 posto.

Najpoznatiji američki časopis za turistički marketing JAX FAX u ponedjeljak u travanjnome broju posvećuje Hrvatskoj devet stranica, a tema su hrvatski otoci. Na naslovnici magazina bit će fotografija grada Zagreba.

Hrvatska turistička kampanja u američkim medijima nastavlja se 22. travnja kada na američkoj kablovskoj televiziji Fine Living, specijaliziranoj za turističku promociju, započinje prikazivanje emisije posvećene Hrvatskoj. Emisija će u iduće tri godine 120 puta pokazati znamenitosti Zagreba, Splita, Rovinja, Motovuna i Pule, te ljepote Kornata i upoznati Amerikance s istarskim kulinarskim specijalitetima koji se spravljaju od tartufa. (Hina)

Smotra učenički zadruga

S cimerima u Požegu

Mlinaračka Osnovna i strukovna škola preko svojih prijateljskih veza iz Međimurja uključila se u aktivnosti učeničkih zadruga iz Hrvatske. Antun Petak, voditelj Smotri učeničkih zadruga, sjetio se pomurskih Hrvata i već 2004. g. pozvao mlinaračke nastavnike i učenike na smotru u Dubrovnik. Oni su poziv rado primili, naime, ručni radovi imaju tradiciju u mlinaračkoj školi. Lani su opet bili sudionici smotre u Zadru, skupa s učenicima serdahelske škole, i sve tamo videno dalo je poticaj za daljnji rad.

Od 2005./06. školske godine i u mlinaračkoj školi se organiziraju radionice za izradu raznih ukrasa, predmeta, većinom vezanih uz blagdane i hrvatske tradicije.

Kristina Geröj, doravnateljica te ustanove, oduševljena je onim što je vidjela na smotri učeničkih zadruga u Hrvatskoj, jer, kako ona kaže, djeca nauče mnogo toga o raznim materijalima, razvija im se vještina rada ruku, njihova kreativnost, a ujedno se upoznaju sa starim tradicijama koje se već slabo njeguju u obiteljskim domovima. Te su aktivnosti dobre i za nastavnike jer su i oni već mnogo toga zaboravili što su u djetinjstvu naučili, a sada imaju priliku to obnoviti.

Skupina nastavnika sada se priprema izradom cimera, naime, na molbu g. Petaka to će predstaviti na seminaru učeničkih zadruga u (Slavonskoj) Požegi.

Teta Eržika Kőrösi i Mariška Tišler još i danas slažu cimere u selu za svadbu, a ovaj put podučavaju nastavnice mlinaračke škole kako bi i one naučile i mogle to predati djeci. Teta Eržika je slaganje cimera naučila od svoje mame.

Možda neki i ne znaju što su cimeri. Ukrasni cvjetovi i kite složene od šarenih krep-papira, čime je bila urešena svadbena povorka, kola, stolovi. Nekoć se od toga pravio vijenac za mladenku.

Kako se prave cimeri, „prepovedale” su teta Eržika i teta Mariška:

Ja išče i ve delam na goste cimere. Negda se fno go kinčilo da so bili svate. Neso se delale sam cimere, treja je bilo i venec, koj je nosila mlada da je išla po seli i v cirkuva, mladoženja pak je stajil na škerlak cimera. Cimere z sakojačke ruže smo napravile. Čokoreka so stajili pred mlado na stol, na zastavo, na cer, na kola. Ve to složimo na auto al pak na bus, svežu na zrcala. Ve da so svati treja napraviti štirideset čokoreka. To ja se sama delam tri dni – govori teta Eržika dok vještīm rukama pokazuje kako se izrežu razne vrste cvijeća, naime, izrađuju se ruže, đurđice, karamfili, različici, jaglaci, sunovrati.

Za cimere je tre zeti šika, krep-papera, drota, svetloga papera, cigarekline papera, đunde – pokazuje teta Mariška – i z tem slažemo. Prejde zememo papere sikkakve farbe kaj bo zornopak zrežemo kak je tre, drugač se reže šipe, đurđenske ruže, klinčec. Zememo drota pak svežemo ž njim. Zotoga se slaže čokorek, vu svitu denemo i ruže z plastike. Treja pazite kaj ne ide širom. Ruže se slagaju kak hočemo, jempot denem v sredinu črleno, pak modro al žuto, kak nam to dojde.

Ekipa učiteljica s tetama će početkom travnja u Požegi prikazati kako se izrađuju cimere među pomurskim Hrvatima.

Beta

Teta Eržika i Marika prikazuju izradbu cimera

smo s Bogom živili, a takovoga danas jako vidit nij. Sada svaki ide po svoji puti, svaki za pinezi. Sad je gospodar pinez, za to čedu denas ljudi sve napraviti, kako bi rekli, i dušu prodati. A ča pak Ježuš prosi od nas? U prvom redu išćite ča je zgora, ar mi tamo idemo. Mi smo na ovom svitu samo hodočasnik, ali naš cilj je dospiti va nebo. Ovo bi morali sada razumiti i onda ziz velikim trudom se začeti živiti da budemo mogli na visoki puti, tamo gori, na ravnine dospiti. Kade je zrak čišći, kade je Bog bliže.

Sami kažete da danas je sve teže živiti po vjerski zakoni, kad svitom zavlada druga pravica. Nije moguće da zato človik i sve teže razumi tajnu Vazma, sve teže kani primiti vjersku obavist o otkupljenju?

– Ovde mi moramo od dana do dana umirati, a i pošteno živiti. U miru živiti, s ljubavlju živiti. Ježuševu ljubav diliti med sobom, ar glavna zapovid je ne samo to da ljubi Boga svojega od svega srca, nek ljubiti i blišnjega svojega. A kada bi svi pratili ovu zapovid, onda bi bio sasvim drugačiji ov život, ar to je sada strašno ča je ovde na zemlji. Ako nek gledamo naš orsag s ovimi odabiranj. Ča je svega čuti?! Onda po svem svitu boji, strah, kada će me nešto strašno uloviti, ča će se dogoditi s manom?

Ako človik začme pošteno živiti, onda dobije slast ovoga žitka. Onda jur laglje ide sve, ali to mora, svim srcem i dušom nasljedovati. Človik ne smi biti polovičar u ničem, mora od svega srce sve aldovati, mora savršen biti i u djelu, i u žitku kot i naš nebeski Otac.

Iz sadašnjosti zato se otpeljamo u misli do vedešinskoga ditištva gospodina, do spominka tadašnjih Velikih tajednov, vazmenih običajov, vjerskih ceremonijov ...

– Kao dica čudaputi smo nek na to čekali kada čedu šunke blagosloviti, ar mi smo se jako postili. Skupne molitve su bile, svaki dan, svaki večer, a mi smo jako čekali goristanje. I zadnji veliki dani pred Vazmi, ti su jako ostali va meni. Dibok je utisak ostavilo va meni postavljanje Ježuševoga groba. Onako farbane daske su to bile ter onde je bilo mrtvo tijelo Ježuševog, a ognjobranci su bili onde. Mi, dica, smo nek gledali te ognjobrance ar su imali metalne kacige ter sikiru va ruka. Onde su stali ter jedan drugoga minjali. Školnik je nas tada učio tužaljke Jeremija proroka, ter spomenem se, zaista je u nami bila ta velika tuga da je Ježuš za nas morao umriti na Križu. Uza to bilo je i ufanja va nami da dojt će, otprtit će se grob Ježušev. Od briga doli smo išli va selo i skroz smo jačili: *Stao se je Kristuš gorika ...* Na žalost nek po ugarski, ar hrvatski nek jednu jačku sam znao, ku sam si naučio od jedne stare babe: *Predragi Ježuš, preslatki moj, srce ti dajem, budem tvoj.* Sve je po ugerski išlo i to je mene jur u onu dob zbudilo da mi smo Hrvati, doma se pominamo po hrvatski, a va

crikvi ništ nij po našem. Koga sam i prlje spomenuo, ona teta je znala Otacnaš i Zdravumariju izmoliti. Na žalost svenek je gorje, al sad se jur va stani ne pominadu, hištva su jur mišana, dica u drugo selo hodu u školu. Kako sam jur rekao, tribi bi bilo zbudjati ljude, al gdo će je zbudjati ako ni takovoga ki će va crikvi, va školi, ali va familiji, obdržati i čuvati hrvatski jezik da se ne sramuju da smo Hrvati. Sada, ako se svaki uči tuje jezike, onda jedan slavenski jezik ima jaku veliku vridnost. Svenek smo ubogiji, siromašniji ar zgublja se hrvatstvo i zgublaju se riči, još i onde kade su Hrvati. Ovako onda lipo ide, mine, projde sve, ali volju ipak ne smimo zgubiti.

Kade ste najdulji, najlipši Vazam imali? U kojem selu, na kojem mjestu?

– Svako ljeto, va trudi svenek. I vik je teže. Kako se človik stara tu liturgiju tako duševno držati, kako bi se moralo, sve je teže. Pomladimo se u radosti na Vazam, va dibini srca i duše, još bi bilo lipo i na vanjski, ali to tako ne ide. Najlipši je ta ophod kade se jači *Kristuš se je goristao, aleluja ...* Još se nek napunjuju srca s mirom, radošću. Oto je plača za trud, za to ča nek teže spade človiku. Ovo je jur sada moj Vazam. Turobno je, s jedne strane, na to misliti da žitak svenek ide najprdalje, da se staramo, ako i ne kanimo, ar vrime ima kreljute. To nas batri da ti kreljuti su naša vjera, ti čedu nas lipo otrpiniti tamo prik. Kade ni već konca ni boli, kot veli Sveto pismo, a nij ništ teškočov ča smo ovde pretrpili na zemlji.

Koja bi bila Vaša vazmena poruka našim Hrvatom?

– Ne podat se! Ovo ja svakomu velim. Ne podat se, da ne oblada, ne zraha nas ov svit! Da ostanemo vjerniki, ostanemo svenek puni radosti i da hodimo na Božji puti. Uživati u tom ča imamo i hvalu dati za to da nismo ubogi va zemaljskom svitu. Dajmo Bogu ča je Boga, ar nas je nadario ne nek sa zemaljskimi dari, nego s najvećem mirom duše, s mirom srca.

SUMARTON – Potkraj ožujka u Sumartonu je priređeno tradicionalno natjecanje vinara. Na ocjenjivanje kakvoće stiglo je 25 uzoraka od kojih je četiri dobilo zlatnu, pet srebrnu, a šest brončanu medalju. Svake se godine bira i „Vino sela Sumartona“. Taj je naslov dobilo miješano bijelo vino Jože Đurica. Vlasnici vinograda obišli su Kamanove gorice i zastali kod nekih podruma da kušaju izvrsnu kapljicu.

SERDAHEL – Završavaju se radovi obnove kapelice u Serdahelu. Ulaganje od 7,5 milijuna forinti samouprava je potpomogla sa šest milijuna forinti.

FIĆEHAZ – Fićehaska osnovna škola uzorno se brine o odgoju zaštite okoliša. Roditeljska zajednica i pedagozi odlučili su da će školarce na Dan djece podariti izletom na Mali Balaton. Ondje će djeca s pomoću stručnog vodiča upoznati biljni i životinjski svijet narečenoga kraja.

PETRIBA – Završen je tečaj hrvatskoga jezika što ga je pohađalo osam mještana. Nakon trideset odslušanih sati zbog zauzetosti učenika tečaj je trebalo prekinuti, ali je dogovoreno da će u jesen on ponovno krenuti.

BAJA – Održano natjecanje u poznavanju hrvatskoga jezika

U okviru Školskoga tjedna, u petak, 31. ožujka, u Općemu prosvjetnom središtu na Vancagi u Baji održano je i natjecanje u poznavanju hrvatskoga jezika. Tom prigodom u pratnji svojih nastavnika okupio se ukupno 31 učenik iz Baje, s Dolnjaka i Vancage, Aljmaša, Bačina, Bikića, Gare i Kačmara. Učenicima od 5. do 8. razreda koji hrvatski uče kao predmet najprije su rješavali pismene zadatke iz hrvatskoga jezika, a zatim je ocjenjivano usmeno izražavanje na zadanu temu. Kako nam reče učiteljica hrvatskoga jezika Jutka Poljak Csicsor, natjecanje na Vancagi je održano već petu godinu zaredom. Završna svečanost Školskoga tjedna, na koju će biti pozvani i nagrađeni najbolje plasirani (od 1. do 3. mjesta) učenici iz raznih predmetnih znanja i športskih vještina, pa tako i hrvatskoga jezika, održat će se u subotu, 7. travnja, u Gradskom kazalištu s početkom u 15 sati.

Crveni konac oko Hrvatske

Koncem će se povezati sve hrvatske regije, a procjenjuje se da će u tome projektu, duž granice duge oko 4000 kilometara te kroz 18 regija, sudjelovati približno milijun ljudi. Dubrovnik će početkom srpnja biti polazna točka velikoga projekta „Kravata oko Hrvatske“, kojim će se Hrvatska u stotinjak dana simbolički oviti kravatom, tj. četiri tisuće kilometara dugim koncem. Organizator projekta je Academia Croatica u čijoj je organizaciji svojedobno ostvarena „Kravata oko Arene“, najveća instalacija kravate na svijetu i do sada najosmišljenije predstavljanje hrvatske samosvojnosti. Spektakularni projekt Akademije Croaticae iz Dubrovnika trebao bi krenuti nekoliko dana uoči otvaranja Dubrovačkih ljetnih igara, koje tradicionalno počinju 10. srpnja.

– Projekt kreće iz Dubrovnika i nakon stotinjak dana opet se vraća u Dubrovnik gdje će se, kao završni čin projekta, crveni konac vezati u čvor kravate – ističe Krešimir Spajić, izvršni ravnatelj projekta „Kravata oko Hrvatske“. Crvenim koncem povezat će se sve hrvatske regije, a u mjestima duž hrvatske granice organizirat će se športske i kulturne manifestacije: izložbe, koncerti, priredbe, športska natjecanja. Konac će, očekuje se, razvlačiti i neke poznate osobe iz javnog života, i to jašući, pješačeći, plivajući i ploveći.

– Planira se i uspon na Dinaru (1831 metar), najviši vrh Hrvatske, zatim razvlačenje ekološkoga crvenog konca jahanjem konja posavaca uza Savu, lipicancima uz Dunav, konvoj brodova Jadranom. U programu polazišne točke, Dubrovnika, već je poznato da će se običi zidine te organizirati penjanje na brdo Srđ, što će biti jedno novo viđenje Dubrovnika za većinu turista, a zatim će se konac razvlačiti dalje Neretvom, na Dinaru, pa put Cetingrada, Hrvatske Kostajnice, Slavnskoga Broda, Iloka, Vukovara, Donjeg Miholjca, Terezina Polja, Murskoga Središća, Žumberka, Čabra, Savudrije i do Dubrovnika, gdje će se na završnoj svečanosti konac svezati u čvor – ističe Spajić. Poslije spektakularnoga projekta kravate oko pulske Arene, 2008. godine planira se „Kravata oko dubrovačkih zidina“. – To je vrlo zahtjevan projekt jer je riječ o deset puta većoj površini od pulske Arene. Još istražujemo tehničko rješenje projekta uzimajući u obzir površinu, vjetar itd. Projekt je to zahtjevniji što će kraj te divovske kravate završavati u moru – rekao nam je Krešimir Spajić.

Hrvatsko-mađarske prijateljske veze

Obogaćen društveni prostor u Čepelju

Čepeljski su se u velikom broju okupili 2. travnja na glavnom trgu na kojem su već otprije počeli radovi. Trg je u svome punom sjaju dočekao goste na svečanost u sklopu koje je predana novoizgrađena fontana i otkrivena skulptura pramca broda.

I fontana i poklon-skulptura imaju svoju posebnu priču koju objedinjuje uprava grada Čepelja, zapravo XXI. samostalnog okruga grada Budimpešte. Kako u urbanističkome planu grada stoji, trg će uskoro biti popločen i obogaćen zelenilom. Fontana je nastala na temelju zamisli 15-ak poduzetnika iz Čepelja koji su tijekom boravka u Rijeci odlučili obogatiti svoj grad novim objektom. Fontana, koja je izgrađena u obliku polukruga, simbolizira zupčasti kotač, tj. industrijski proizvod karakterističan za taj grad. Naravno, bez dobrovoljnih priloga teško je nešto izgraditi – veli György Podolák, pokretač inicijative, koji, kako je na svečanosti tijekom predaje fontane rekao, „Čepeljsko čudo“ izgrađeno je u rekordnom vremenu, tj. dozvole za izgradnju dostavljene su izvođačima radova koji su u projekt utrošili oko 35 milijuna forinti. A da trud nije bio uzaludan, vidjelo se i čulo u razgovoru i po pljesku tijekom primopredaje. Još je veći pljesak popratio riječi načelnika grada Rijeke Vojka Obresnela koji je skulpturu, poklon građana Rijeke, predao Čepeljcima.

„Skulptura je napravljena kao replika skulpture postavljene na Krnjevu u Rijeci. Izgrađena je u Brodogradilištu „3. maj“, od

čeličnog lima, teška je 2.200 kg, visoka 4 m, u najširem dijelu široka 3 m. Prijevoz iz Brodogradilišta do Čepelja izveden je u dva navrata. Najprije je sredinom veljače prevezena cijev na kojoj stoji skulptura, a koja je ugrađena u betonske temelje u zemlji. U drugom navratu, koncem ožujka prevezena je sama skulptura.

Uza skulpturu stoji ploča s tekstom na hrvatskom i mađarskom jeziku: „*Pramac broda simbol je kretanja, putovanja, upoznavanja i prihvaćanja novoga, približavanja dalekoga.*“

Građani Rijeke, luke na Jadranskom moru, poklanjaju građanima Csepela, luke na Dunavu, ovu skulpturu pramca broda u znak prijateljstva i međusobnoga uvažavanja.

U proljeće 2006.“

Čepelj i Rijeka njeguju prijateljsku suradnju još od 1997. godine. Na poticaj članova Demokratske zajednice Mađara Primorsko-goranske županije, Ugovor o prijateljstvu između Čepelja i Rijeke potpisan je 8. veljače 1997. godine u Rijeci, a tome je prethodilo potpisivanje Pisma o namjeri uspostave prijateljske suradnje, nekoliko mjeseci prije u Čepelju.

Mihály Tóth, čepeljski gradonačelnik, bio je ponosan na projekt, posebno na suradnju gradova prijatelja, koja se ne iscrpljuje u uzajamnom posjetu gradonačelnika, već ostavlja tragove suradnje kao što je ova skulptura. Rijeka za Čepeljske posebno je draga jer nas povezuje voda, točnije luka na Jadranu i Dunavu. A.P.

Zajedno u Europi

Draškovec – Prelog – Letinja – Serdahel

Hrvatske škole u našem Pomurju i međimurske škole surađivale su već i prije društvenih promjena, no tada je bila malo otežana zbog prelaženja granice. Godina 1990. donijela je slobodno, neograničeno prelaženje preko granice, pa su veze malo oživjele, ali svaki kontakt, naravno, ovisi o određenim osobama i s jedne i s druge strane, koje se zalažu za suradnju. Takvi kontakti iziskuju veće organizacijske poslove, mnogo usklađivanja, snošljivosti, no upravo zbog toga imaju i toliku vrijednost.

Gradovi Prelog i Letinja nakon dugo godina štnje opet su se snašli i čvrsto odlučili za suradnju, pa su u prosincu 2005. g. u Prelogu potpisali sporazum o međusobnoj suradnji. Taj svečani čin bit će priređen u Letinji u kolovozu 2006. g. Sporazum sadrži povezivanje odgojno-obrazovnih ustanova, kulturnih središta, gospodarstvenika i mještana.

U toj suradnji i u komuniciranju mnogo je pomogla Margita Mirić, ravnateljica Osnovne škole u Draškovcu, naime, ona je podrijetlom iz Serdahela, vrlo dobro vlada i mađarskim i hrvatskim jezikom. Ona je odlučila da će u tu suradnju uključiti ustanovu koju vodi i onu u kojoj je nekada bila đak, serdahelsku. Potražila je ravnateljicu serdahelske škole Mariju Tišler i zaprosila ju za suradnju, koja se obradovala tomu.

Gđa Mirić želi da draškovečka osnovna škola ubuduće postane „poveznica za Europu“, da bude središte za usklađivanje suradnje između pograničnih mađarskih i međimurskih škola. U tim nastojanjima podupire ju i grad Prelog.

Radi povezivanja Margita Mirić izradila je projekt suradnje pograničnih škola u Međimurju i Pomurju, koji je kandidirala na natječaju EU programa za prekograničnu suradnju

Interreg III. Prilikom uspješnog natječaja bit će ostvareni razni programi: razmjena učenika i nastavnika, radionice, seminari, učenje hrvatskog, odnosno mađarskog jezika, zajednički izleti, kulinarske radionice, učile bi se međimurske popijevke, izdao bi se džepni rječnik hrvatskoga standardnog jezika, kajkavskoga govora i mađarskog jezika.

– Budući da sam podrijetlom iz mađarskog Pomurja, mogu biti od pomoći svim hrvatskim školama koje žele surađivati. Želim uspostaviti suradnju kojom bi se razvijale ne samo obrazovne već i kulturne, gospodarske i druge veze. Nudit ćemo usluge informiranja školama u Mađarskoj i Međimurju – reče ravnateljica draškovečke škole.

O draškovečkoj osnovnoj školi

Od 1. rujna 2004. djeluje kao samostalna škola, pošto se odvojila od škole u Donjem Kraljevcu. Ima 157 učenika i 28 zaposlenih. Škola radi u skromnim uvjetima, ali se bori da osigura što bolje uvjete svojim polaznicima. Obćana je pomoć od županije, a od Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa već je dobivena. Unatoč oskudnim uvjetima škola je vrlo djelatna, promovirala je na Danima kruha u Prelogu, organizirala je sakupljanje otpada, izdaje školski list, priređuje Lidrano, božićne programe. Učenici osmog razreda radili su u voćnjaku i na krumpirištu, pa zaradili za potrebe školske kuhinje. Prihodi od priredbe utrošeni su za potrebe škole.

Po gđi Mirić škola je mjesto obrazovanja i odgoja, ali može biti i pokretačem društvenog života u kojem će moći imati ulogu i pomurske hrvatske škole, koje to žele.

beta

VINKOVCI – Zahvaljujući Štefici Kojić, šokački jastuk registriran je kao prvi suvenir takve vrste s područja Vinkovaca i okolice. Nakon višemjesečnih priprema, ova Vinkovčanka uspjela je i službeno registrirati tradicijski šokački jastuk kao zaštićen proizvod pri državnom Zavodu za intelektualno vlasništvo. Štefica Kojić, inače etnologinja s 30-godišnjim iskustvom rada u kulturi, na zamisao o zaštiti toga proizvoda došla je zapravo pukim slučajem. Obilazeći specijalizirane trgovine, uočila je kako s vinkovačkog područja nema nikakvoga prepoznatljivog suvenira. „Ulaskom u EU dogodit će nam se da nemamo zaštićeno ništa od svojih slavonskih tradicijskih proizvoda kojima obilujemo, i to nisam htjela dopustiti. Nakon nekoga vremena istraživanja odlučila sam se baš za šokački jastuk, koji je svakako prepoznatljiv“, pojašnjava autorica gđa Kojić. Trebali su brojni kontakti i razgovori kako bi se ishodila sva potrebna dokumentacija za službenu registraciju. Sada su stvoreni i svi uvjeti za proizvodnju ovih specifičnih jastuka koji se rade od pravoga gusjeg perja. „Šokački je jastuk potpuno hrvatski proizvod, a na temelju starih uzoraka veza s motivima žira, ruža i grožđa, napravila sam osam novih uzoraka, od čega je pet šlinganih i tri koji se rade tehnikom necanja“, ističe gđa Kojić. O složenosti postupka proizvodnje pravoga tradicijskog šokačkog jastuka govori i činjenica kako sedam krojačica koje ih izrađuju, na tjedan ne mogu proizvesti više od tri komada. Stoga i ne čudi proizvodna cijena jastuka od oko 350 kuna. Upravo zbog svoje kakvoće te nesvakidašnjosti, riječ je o iznimnom suveniru. Tradicijski šokački jastuk prodavat će se u osobitom pakiranju, uz koje će biti objašnjenje o povijesti proizvoda i tradiciji njegove izradbe. Šokački jastuk svoje veliko predstavljanje doživjet će sredinom travnja u zagrebačkom Etnografskom muzeju. Kojićeva drži kako njezino iskustvo može pomoći i drugima iz slavonskoga kraja koji imaju zamisao o zaštiti sličnih proizvoda, a posebice ističe kako je u složenom postupku registracije imala veliku pomoć države, točnije Ministarstva gospodarstva, koje joj je pomoglo u izradbi uratka za prijavu industrijskog dizajna, bez čega ovoga proizvoda ne bi bilo.

Doktor Ivo – naš liječnik

Mjesna samouprava sela Udvara u povodu Nacionalnoga praznika 15. ožujka svom liječniku Ivi Semeljcu dodijelila je naslov Počasni građanin. Druga je to prilika kojom udvarska samouprava dodjeljuje spomenuti naslov, naime, prije dvije godine istu titulu dobila je lani preminula „draga učiteljica“ nekadašnje udvarske škole Miklósi Gyuláné Gábrriel Ilona čiji je učenik bio i doktor Semeljac. Ivo Semeljac rodio se u Udvaru u bošnjačko-hrvatskoj obitelji, i duga je desetljeća radio kao liječnik opće prakse, dvadesetak godina daleko od rodnoga sela. Od početka osamdesetih godina prošloga stoljeća opet je blizu kućnome pragu, obavlja svoj posao s ljubavlju i poniznošću, čime je svoje ime upisao i u noviju povijest Udvara.

Od rujna 2005. godine liječnik Ivo je u mirovini, ali je još uvijek djelatna i pun energije te pozitivnoga zračenja. S optimizmom djeluje na svoju okolinu, prijatelje, djecu i unuke. Uzoran muž, u sretnom braku sa svojom životnom suputnicom gospođom Évom, danas živi u Udvaru u rodnoj kući.

Ivo Semeljac rodio se 10. veljače 1938. godine u Udvaru, gdje je završio osnovnu školu. Maturirao je u pečuškoj Gimnaziji Lajosa Nagya. Poslije mature radio je tri godine u zdravstvu, a potom je upisao pečuški medicinski fakultet gdje je diplomirao 1966. godine. Od tada do 1986. radi u Tolnanskoj županiji u mjestu Kocsola i njegovom okrugu.

Godine 1986. vraća se u rodni kraj na poziv tadašnjeg vodstva sela Udvara te svoju liječničku praksu nastavlja kao okružni liječnik sa sjedištem u Mišljenu.

U rujnu 2005. odlazi u mirovinu. Gospođom Évom, koja je dugi niz godina i radila pokraj njega kao asistentica i bila mu svekolika pomoć u obiteljskom životu i stručnom radu, oženio se 1962. godine, iza njih su 44 godine sretnoga braka, dvoje djece i šestoro unučadi. Kako kaže doktor Ivo, najvažnije je poštenje, pa već kao mlad čovjek treba upoznati smisao života i zacrtati ciljeve, potrebno je poznavati korijene, odakle smo došli, gdje smo i kamo idemo. Treba vjerovati, i biti vjernik. On je uvijek s ponosom isticao i ističe svoje hrvatstvo, a sa svojim bolesnicima u rodnome kraju razgovarao je na materinskom jeziku. Vratio se svojim korijenima i snovima i želi ostati u Udvaru.

Doktore Ivo, svoje ste djetinjstvo proveli u jednome malom bošnjačkom naselju u vremenu u kojem se u mnogo čemu oskudijevalo.

Ja sam Makašev sin, Ivo Semeljac, oca su mi zvali Makaš, obiteljski je to nadimak, kojim

me i danas zovu bošnjački Hrvati u Udvaru. Rodio sam se u obitelji s dvoje djece, ja i moja sestra, te roditelji, a i stari otac i stara mama, bilo nas je šestoro. Bili smo „siromaki“. Poslije 1945. došla je „nova era“. Djecu i učenike koji su dobro učili i bili siromašni pomagalo se, i ja sam bio među njima. Kada sam završio osmi razred, bilo nas je četvero, jedna djevojčica ona je ostala doma (onda je u udvarskoj školi bilo 67 učenika), ja i jedan dječak i jedna djevojčica smo otišli dalje na školovanje u Pečuh. I tako sve do diplome liječnika opće prakse. Dvadeset godina sam bio daleko od kuće. U međuvremenu otac mi je umro, tast mi je umro, ako je nešto trebalo oko kuće, bio sam veoma daleko, nisam mogao pomoći. Stoga smo se namjeravali vratiti u Baranju. Ukazala se i prilika, ondašnji je okružni liječnik otišao u mirovinu, pa su mi javili ako se želim vratiti u rodno selo, sada je prilika.

Posljednjih dvadesetak godina radio sam i među našim bošnjačkim Hrvatima, u Mišljenu, Udvaru, Semelju ... Kada sam imao priliku, uvijek sam s našim ljudima govorio i obraćao im se bošnjački, to jest hrvatski.

Nećete se ljutiti ako Vas upitam, Vi ste Hrvat i znam kako ste ponosi na svoje porijeklo, na žalost Vaša djeca ne znaju hrvatski, nije li Vam danas zbog toga žao?

Da žao mi je. Kada smo živjeli u Tolnanskoj županiji, imao sam mnogo posla, moja žena ne zna hrvatski, nije mogla u tome pomoći, a ja opet

nisam bio s djecom i nisam imao vremena da ih učim. Kada bi došli u Udvar, mami, ona bi s njima govorila hrvatski, ali to je bilo malo vremena da se jezik nauči i zavoli. Sinovi moje kćeri su išli u hrvatski dječji vrtić, njezin stariji sin zna hrvatski. Na žalost ostala unučad ne zna.

Radujete li se ovoj tituli počasnoga građanina?

Doista se radujem. Malo sam i iznenađen, nisam to očekivao, nisam očekivao od nikoga da me hvali i takoreći nose na dlanovima. Ugodan je osjećaj da i zajednica osjeća kako si joj važan i kako si dobro radio.

U mirovini ste, radite li još uvijek?

Ako treba nekoga kolegu zamijeniti, rado se primam posla, i dežuram po nekoliko puta mjesečno u Pečuhu.

Što želite raditi u mirovini?

Imam mnogo posla u vrtu, oko kuće, trebam „spraviti“ ono što nisam učinio proteklih godina, ono što je zaostalo.

Kada Vas gledam, vidim sretnoga i zadovoljnoga čovjeka ispred sebe punog snage i energije. Što biste poručili našim čitateljima, kao svoju ars poeticu?

Moramo se često obazirati oko sebe, ne ići slijepo i samo naprijed. Nismo sami na svijetu. Pogledajmo one koji su u teškom položaju, pomazimo jedni drugima, budimo poštene i nemojmo se plašiti rada, neka nam obitelj i naša djeca budu na prvome mjestu. *b. p. b.*

Premijera

Veseli četverokut

U subotu, 8. travnja u Hrvatskom kazalištu Pečuh izvedena je prva ovogodišnja premijera, komedija jednog od najprevođenijih i najizvođenijih hrvatskih dramskih pisaca svjetskoga glasa, Mire Gavrana, u režiji Stipana Filakovića te uz izvrsne glumačke kreacije Nele Kočiš, Tanje Bertok-Zupković, Stipana Đurića i Slavena Vidakovića.

O veselom četverokutu i dosadašnjim uprizorenjima

„Ova priča govori o dva simpatična bračna para koja će nakon desetogodišnje bračne idile prvi put u životu iskusiti slast i gorčinu preljuba.

Mislim da je sve ono što se između njih događa prepoznatljivo i atraktivno za gotovo svakoga gledatelja, jer svatko može naći barem dio svoga života u ovoj predstavi.”

Miro Gavran, *Jutarnji list*, 5. studenoga 1998.

„Veseli četverokut” nikako nije predstava za namrgodene ljubitelje klasike ili avangarde. Njima bi moglo pozliti dok se gledatelji razdragano smiju oko njih. Preporuča se običnom, prosječnom kazališnom gledatelju koji ponekad poželi da ga ničim ne gnjava ili izazivaju s pozornice.”

Igor Mrduljaš, *Hrvatsko slovo*

„Vrckavost dijaloga, prepoznatljivost komičnih situacija te životnost junaka ovoga brzopoteznog vodvilja neutraliziraju svaku pomisao na shematizam priče, izazivajući kod publike prave salve smijeha.”

Hrvoje Ivanković, *Slobodna Dalmacija*

O MIRI GAVRANU

Miro Gavran (1961.) najizvođeniji je i najprevođeniji živući hrvatski književnik. Od *Kreontove Antigone* (1983.) do komedije *Zabranjeno smijanje* (2005.) u dvadeset godina napisao je 34 dramska teksta među kojima su: *Noć bogova*, *Čehov je Tolstoju rekao zbogom*, *Kad umire glumac*, *Muš moje žene*, *Deložacija*, *Hotel Babilon*, *Pacijent doktora Freuda*, *Shakespeare i Elizabeta*, *Sve o ženama*, *Kako ubiti predsjednika*. Njegove drame doživjele su 125 uprizorenja, prevedene su na 22 jezika, a vidjelo ih je više od milijun i pol gledatelja u dvadesetak zemalja. Autor je i sedam romana za odrasle, pisao je i filmske scenarije, prozne knjige za mlade i dječje igrokaze.

U Slovačkoj je 2003. i 2004. organiziran Gavranfest – festival na kome su se igrale isključivo njegove drame, pa je vjerojatno jedini živi dramatičar u Europi koji ima svoj festival. Dobitnik je petnaestak kazališnih i

Foto: László Tóth

književnih nagrada, a među njima je i nagrada Central European Timea u Budimpešti koja se dodjeljuje najboljim srednjoeuropskim piscima za cjelokupan opus.

Bio je dramaturg i umjetnički voditelj Teatra &TD, idejni začetnik Epilog Teatra i njihov stalni pisac (1995. – 2001.), a 2002. sa suprugom, glumicom Mladenom Gavran, osnovao je Teatar GAVRAN.

O VESELOM ČETVEROKUTU

Komedija „Veseli četverokut” napisana je 1995., a ovo je njezino četvrto uprizorenje. Iste je godine u prosincu praižvedena u HNK Mostar, potom je 1998. igrana u Zagrebu (Epilog Teatar), Ljubljani (Zares Zahec Teather) i, evo, na sceni je Hrvatskoga kazališta u Pečuhu.

Svoju autorsku energiju Gavran usredotočuje na slojevito i vazda intrigantno područje muško-ženskih odnosa zapletenih u mrežu bračnih i izvanbračnih veza u kojima se raspleću pitanja vjernosti i preljuba.

Umjesto očekivanijega (ljubavnog) trokuta Gavran nam u ovoj vrckastoj, ali i ironijskoj (i ne bez gorčine!) komediji situacije nudi četverokut međusobno isprepletenih veza u kojima se izvrću i obrću odnosi muž – žena,

ljubavnik – ljubavnica. Zaplet temeljen na žudnji za tuđim/om suprugom samom dvostrukom izmjenom bračnih partnera nije razriješen i konačan, nego se multiplicira i ostavlja mogućnost novih obrata. Ipak taj ljubavni kovitlac izmiješanih brakova i života, u vječnoj potrazi za komadićima ljudske sreće, rješava se kroz komediografsku prizmu, ali nije lišen izravnog upozorenja na „hipokrizijski aspekt etičke sfere aktualne stvarnosti”, što „još jednom potvrđuje Gavranovu sposobnost da **igrom tumači zbilju** i raskrinkava njezine nedostatke na prividno bezbolan način veselih osobnih intriga.” (Gordana Muzaferija, *Kazališne igre Mire Gavrana*, Hrvatski centar ITI – UNESCO, Zagreb, 2005.)

Ovaj doista izvođeni dramski pisac ne negira kako svoju spisateljsku energiju crpi iz života i osobnog okružja. „U mojim komedijama iz suvremenog života upliće se svakodnevice, a možda se prepoznaju i moji prijatelji”. (Gavran, 1996.) Izvorište i pokretač svih događanja i obrata, svekolike igre u Gavranovu teatarskom svijetu jest život sam, i baš ta životnost njegove dramaturgije uz, od recentne kritike potvrđenu, brigu za glumca te zanatsku vještinu (tečne dijaloge, zanimljive zaplete, žive karaktere) pridonosi atraktivnosti i gledljivosti Gavranovih dramskih tekstova. *Katja Bakija*

Novogorci na petroviskoj pozornici

Komedija „Zgrabi me, družo!“

Ova kazališna sezona je za petrovisku publiku zvanaredno bogata. Red hrvatskih predstavov u našem selu su začeli pečuški kazalištarci u prošlom misecu, zatim su ovde gostovali Novogorci, Židanci, a Petrovska svadba je još predviđena za Vazmenimi svetki. Medjutim, ne more se bez riči ostaviti novogorski nastup s engleskom bulvard-komedijom od autora Raya Cooneya pod naslovom „Zgrabi me, družo!“, u režiji Roberta i Martina Novakovića ter Josepha Hartmanna. U ovoj predstavi jako talentirane mlade kazališne grupe, mogli bi reći da publika more uživati temperamentnu, ritmičnu, u pokreti točno izračunatu igru, ure i minute smiha ter veselja.

Radnja se zgoda u Londonu za vrime mrzloga boja, kada umjetnici, pisci, športaši masovno su poslani na Zapad prezentirati, kako komunističke države nisu manje ločeste od razvijenoga svita, u podupiranju umjetnosti, športa itd. Medjutim, čestokrat se ti predstavnici ne želju vratiti domom, kad kušaju jednu čistu novu formu slobode i žitka, a i zavolj karijere, egzistencije su spremni ostanti na tudjoj zemlji.

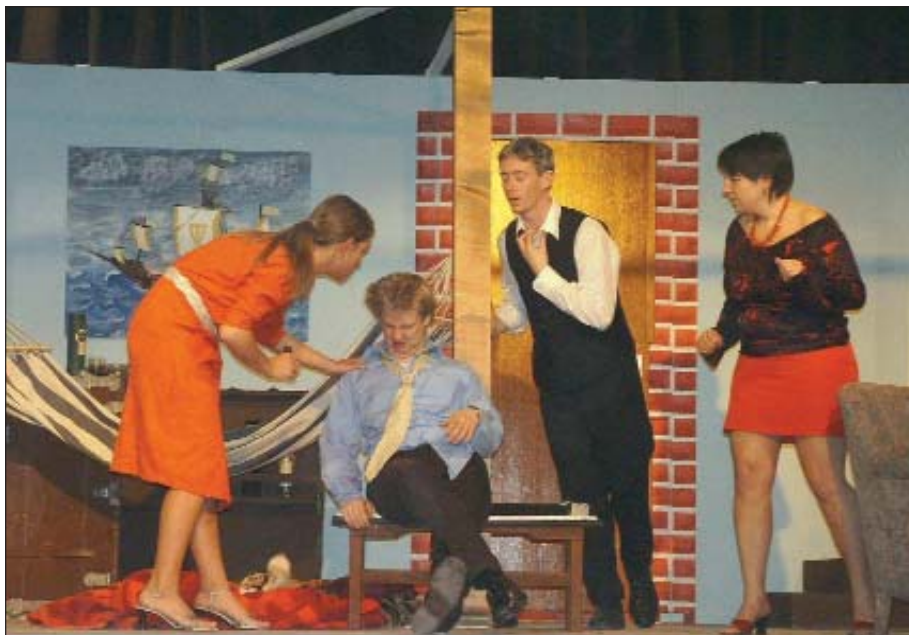
Tako hodi u ovom slučaju i poznati ruski baletni majstor Rudi Petrovyan (u odličnoj glumi Michaela Kulovića) u koga se zaljuba naravno i londonske žene,

ke su gotove njega skrivati, tajiti i zbog njega se umišati u različite društvene, familijarne i medjusobne ljudske konflikte. U obrambu ruskoga umjetnika nehoteć zajde prik svoje zaručnice Nancy Rimmington (Diana Kovač), i prez falinge uspije različite maske na se zeti Gerry Bousse (Martin Novaković). Situaciju otežava da ruski baletist govori samo materinski jezik, gor ne razumi što se sve zgoda oko njega, kot da bi lebdio u snu ljubavi, a i rado stupa s nepoznatimi ljudi u bližnji kontakt objamljenja, kušca.

Nadalje je odlična u svojoj ulozi i Alicia Courtney (Tina Knor) ka je najjača braniteljica, ljubomorna na svojega izabranoga, spremna za svu žrtvu za svojega človika za kim jur traga policija, tajna služba. Sa svimi poteškoćama se ipak obladaju engleski dobrovoljci, dokle na kraju ispadne da sav trud, okolo bižanje, sve laži i izmišljotine su bile uzaludne, kada ruski „disident“ na kraju predstave izjavi da on još bi najzad u Moskvu, tamo je barem mir ...

Novogorci, mirno moremo reći ovom nesvakidašnjom, modernom komedijom su ispali perfektni zabavljači, sa puno šale i smiha, ke je vridno pozvati i pogledati i na drugi gradišćanski pozornica.

-Tiho-

Četirmi od najboljih glumcev u ovoj komediji:
sliva Alicia – Tina Knor, Peter – Reinhold Kovač, Gerry – Martin Novaković
i Nancy – Diana Kovač

Trenutak za pjesmu

Joška Vlašić Manglin

Naše selo

Naše selo je maleno,
Na ravnicu je prestrto.
Dve glavne vulice ima,
„Peštu“, pak Gornega kraja.

Izgleda kak Budim-Pešta,
Kraj boršenskoga potoka.
Gorni kraj je od Koronga,
A „Pešta“ pak od Istoka.

Kraj potoka bile vrbe,
K sebi vabile su tiče.
Tiči pak nas malu decu,
Na „bitku“ pak na igranku.

Hej! Se je to već zdanja bilo,
Kaj me v život sprevodilo,
V pameti mi živa cirkva,
Biskupa svetog Martina.

Tamo stoji posert sela,
Vu se kršćenike prima.
Narod vu njoj Boga moli,
Svagdašnjega kruha prosi.

Nad oltarom Martin sveti,
Sabljom bokcu 'grtač deli.
Z desne strane Janton moli,
Jezuša na dlanu drži.

Z leva pak je tam Borbala,
V ruki drži tri ljljana.
Govornica je na zidu,
Z nje se more v šekreštiju.

„Štenge“ jesu od betona,
Već neg tristo let staroga.
V šekreštiji svece žute,
Z žutog vojska izlivene.

Kre stene je ormar stari,
Ki na mešno halje pazi.
Svetom vodom svetilnica,
I voglenom kadihnica.

Gor na turnu zvoni vise,
Ljude Boga molit zove.
A pod cirkvom, tam je kripta,
Mrtvim popima punjena.

Kolik cirkve j' bilo groblje,
Ke pokrilo naše pretke.
Tu ve stoje spomen kipi,
Ki su negda tu služili.

Bivši popi pak kantori,
Boga moleć pevajući.
Lica v drvo zarezana,
Imena nim zapisana!

Dugo j' se po starem išlo,
Nikaj nije se menjalo.
Rodilo se, umiralo,
Selo pak se je povalo.

Narod živel je kak v raju,
Dok je poznal mater svojju!
Al su došli tuđi stranci,
Moral jesu otrovali!

Žene danas već ne rode,
Samo se za novcem bore!
Idi Pištek! – Miška dojde,
V cirkvu neka stare hode!

Iz povijesti hrvatskoga tiska u Mađarskoj, (Hrvatski glasnik, 4. ožujka 1993.)

Pred Kongres

Obično se veli da se prije nekih značajnijih zbivanja već u zraku osjeća važnost događaja, pripreme postanu svakodnevna tema razgovora kod ljudi koji su na neki način vezani uz sam događaj. Ako se sjetim Kongresa koji priprema Savez Hrvata u Mađarskoj, nekako mi nedostaje navedeni osjećaj. Na osnovi toga i pod pritiskom činjenica, u sebi postavljam pitanja: Što za nas znači Kongres? A Savez koji kao organizacija treba da ujedini i vodi računa o svim pripadnicima naše narodnosti? U meni se redaju pojmovi kao identitet, jedinstvo, nesebičnost, optimizam. Usto se javlja i nada koja predosjeća da naš „pokret” ima svoj pravi cilj i da ćemo jedni drugima i sami sebi dokazati da smo sposobni dočarati iskrene osjećaje i da nećemo u prvi plan postaviti isključivo osobne interese. Vjerujem da će konačno zatreperiti na početku već spomenuti zrak.

Ladislav Gujaš

Iz povijesti hrvatskoga tiska u Mađarskoj (Hrvatski glasnik, 18. ožujka 1993.)

MLADEŽ O SVOJJOJ BUDUĆNOSTI

U Budimpešti će 24. travnja biti održan Prvi sabor hrvatske mladeži u Mađarskoj – zaključeno je na inicijativnom sastanku koji je održan 6. ožujka u prostorijama Tajništva Saveza Hrvata u Mađarskoj.

Na inicijativnom sastanku bili su nazočni predstavnici mladeži iz svih mađarskih regija u kojima žive Hrvati, i oni su se dogovorili da je hrvatskoj mladeži u Mađarskoj potrebna zemaljska organizacija koja će zastupati njihove interese. Na skupu u Budimpešti mladi su iskazali visoki stupanj želje za jedinstvom Hrvata u Mađarskoj, a govorilo se i o njihovom budućem radu. Do 24. travnja će biti izrađen nacrt Statuta organizacije mladeži, a na Saboru će mladi izabrati svoje čelnike. Sabor će pripremiti Organizacijski odbor, čiji su članovi dipl. inž. Matija Đurić, Ladislav Romac, i dr. Atila Kos. Oni su pozvali sve mlade Hrvate u Mađarskoj da im svojim konstruktivnim prijedlozima pomognu u organizaciji toga značajnog skupa, te da se uključe i u pripreme Sabora mladeži.

Dr. Atila Kos

Promocija, za pamćenje

Zaljubljenici poezije

„Domovinski smiješak u letu vremena” Rešetari, 2005., osmi zbornik pjesama KLD Rešetari

U organizaciji Hrvatskoga kluba Augusta Šenoae u Pečuhu, u predvorju Osnovne škole, gimnazije i učeničkog doma Miroslava Krležje 29. ožujka održana je nesvakidašnja svečanost, predstavljanje najnovijega zbornika pjesništva Hrvata koji žive u dijaspori, u izdanju KUD-a Rešetari. Jedan je to od zbornika poezije koji se već niz godina, neprekinuto, izdaju u izdanju spomenutoga KUD-a, a čiji je cilj na jednome mjestu okupiti pjesnike iz dijaspore s pjesnicima članovima književne sekcije spomenutoga KUD-a i s pjesnicima iz cijele Hrvatske. Posebice su vrijedne pozornosti promocije zbornika koje se događaju svake godine na Rešetaračkim susretima pjesnika i čitanja poezije na Danima za koje živi cijela općina Rešetari. Zajedno s dosadašnjim zbornicima o kojima se također govorilo, predstavili su se i članovi Književne sekcije 2-9-2. Ispred prepunoga predvorja pečuskoga hrvatskog središta o knjigama su govorili urednik i pokretač svih aktivnosti KUD-a Ivan De Villa, jedan od dugogodišnjih izbornika pjesama zastupljenih u rešetaračkim zbirka Stjepan Blažetin, te književnik iz Zagreba i također jedan od dugogodišnjih izbornika pjesama koje su svoje mjesto našle u dosadašnjim zbornicima Đuro Vidmarović, dobro poznat među Hrvatima u Mađarskoj. Predstavljanje je nazočila i konzulica savjetnica Generalnoga konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu Vesna Njikoš Pečkaj, a u

glazbenom dijelu programa uza Ženski pjevački zbor Augusta Šenoae iz Pečuha nastupila je i Pjevačka skupina „Slavča”, a predstavili su se i mnogobrojni članovi književnolikovnoga društva iz Rešetara koji su za ovu prigodu doputovali u Mađarsku. Nazočnima se obratio i načelnik Općine Rešetari Alojz Kovačević, ta Rešetari su više nego ponosni na djelatnosti koje se odvijaju u njihovu KUD-u, a imaju i biti zašto.

O dosadašnjim zbirka:

... Po svojoj prirodi zbornici ovakve vrste dosta su heterogeni. Tu se mogu naći početničke pjesme skupa sa već zrelim ostvarenjima. Čestitam svima koji imaju hrabrosti uzeti u ruke pero i podijeliti s nama svoje najintimnije osjećaje i razmišljanja, te voditeljima KLD „Rešetari” koji omogućavaju da najbolja ostvarenja mogu biti objelodanjena u knjizi ...

Stjepan Blažetin

Nad vremenom i ognjištem, 2004.

... KLD „Rešetari” ovim je izdanjem potvrdio svoju opredijeljenost za građenje mostova prema našoj dijaspori ...

Ovo je pothvat vrijedan pažnje i kao takav nadilazi granice Rešetara.

Đuro Vidmarović

Svitanje riječi, 2003.

b.p. b.

Bogatstvo ...

**Učenci salantske škole
1958. godine**

Častimo te ...

U organizaciji Rimokatoličke župe Pečuh-Kertvaroš i hrvatskoga svećenika Franje Pavleковиća koji je na njezinu čelu, te Matice hrvatske Pečuh, i ove je godine 25. ožujka na Blagovijest održana već tradicionalna korizmena molitva pečuških i baranjskih Hrvata, Korizma 2006., uz moto: „Častimo te, Križu sveti, / na kom umre Isus naš ...”.

Crkveno slavlje i korizmeno druženje uz molitvu i pjesmu započelo je svetom misom na hrvatskom jeziku koju je predvodio Franjo Pavleковиć uza sudjelovanje Ženskoga pjevačkog zbora Augusta Šenoe iz Pečuha, te uz orguljašku pratnju Anice Posavac iz Šikloša. Nakon prigodne svete mise slijedio je Koncert korizmenih pjesama uza sudjelovanje crkvenih pjevačkih zborova iz Harkanja, Kukinja, Mohača, Pogana, Salante i Udvara. Kroz koncert vjernike je vodila Eva Filaković predstavljajući biranim riječima crkvene zborove pred njihov nastup, pa ćemo u daljnjem tekstu ovoga napisati Tebe, poštovani čitatelju, prepustiti njezinu vođenju.

Od Pepelnice je prošlo već dosta vremena te nam preostaje još malo časa za čišćenje i pokoru duše od svakoga grijeha, kako bismo čisti s radošću dočekali uskrslog Isusa Krista. Korizma ili četrdesetnica u Katoličkoj crkvi, vrijeme je od 40 dana, od Čiste srijede do Velikog petka, a služi kao priprava za Uskrs. Spomen je to na Isusov četrdesetodnevni boravak u pustinji prije njegova ulaska u Jeruzalem. Tijekom korizme okupljamo se u našim crkvama kako bismo se sjetili muke i patnje Isusa i njegove Majke Marije koja je cijelo vrijeme Križnoga puta pratila svoga sina te ga mrtvog s Križa u svoje majčinsko krilo primila.

U kertvaroškoj crkvi okupljeni crkveni zborovi odabrali su pjesme koje prikazuju muku i trpljenje Isusovo, prikazuju bol njegove Majke Marije koja je Isusov križ primila u svoje srce i pomogla mu ga tako nositi. Neka nam bude uvijek pred očima majka Marija njezina bol i patnja jer je Ona jedina koja nas vodi k pravomu Svjetlu, prema našem Spasitelju. Ona je naša jedina nada i naš Spas. Tako su i pjevačice crkvenoga zbora iz Udvara odabrale pjesme koje pjevaju kada obilaze Križni put u svojoj maloj crkvi.

Kukinjčani, i mladi i stari, odani su Bogu, svake nedjelje i blagdanom slave svetu misu pjevajući stare hrvatske crkvene napjeve. Na korizmeno vrijeme u crkvi svete Ane moli se

Križni put, posti se i vrši pokora. Kako bi duhovno ojačali, kako bi za svoje grijeha isprosili Božju milost od uskrslog Isusa, oni će se uputiti pješice iz svog sela preko brda u naše omiljeno svetište, u najveće marijansko svetište u Mađarskoj, Judskoj Gospi. Moleći i pjevajući putem, prisjetit će se svojih predaka, svojih pokojnika koji su taj put prešli mnogo puta s iskrenom vjerom u Isusa i u Gospu Judsku.

Na koncertu crkvenih zborova u kertvaroškoj crkvi prvi put je nastupio i crkveni zbor iz Salante, što je hvalevrijedno za Hrvate vjernike u tome bošnjačkohrvatskom naselju. Pozdravljeni su s neizmjernom radošću. Organizatori su im poželjeli da ustraju na započetom putu koji vodi do uskrslog Isusa i do naše Zagovornice, naše Gospe. Neka im Isus udijeli radost slavlja svete mise na svome materinskom jeziku, neka se predajom starih korizmenih pjesama pripreme za buduće naraštaje.

Mala i lijepa crkva u Poganu stoji na uzvisini. Župnik Stjepan Zagorac i u poodmaklim godinama služi svoj hrvatski narod, brine se da Očenaš, krunica i naše lijepe crkvene pjesme još dugo opstanu. Pobrinuo se i za podmladak pjevača pa tako i za orguljaša Blaška, koji s pomoću svoje voljene bake na orguljama prati sva misna slavlja u Poganu. Crkveni zbor u Poganu s pjesmom

prati Isusov ulazak u Jeruzalem. Ušao je kao kralj koji spašava svoj narod, podnio je za svoj narod strašnu muku, umro na križu i uskrsnuo.

Mohačani, poglavito mladi naraštaj, poželjeli su nakon dugih desetljeća slaviti svete mise na hrvatskom jeziku. Uz pomoć starijih vjernika i velečasnog Agostona koji je za kratko vrijeme lijepo naučio čitati hrvatski, odnedavno se u Mohaču slave svete mise na hrvatskom jeziku, a misama sudjeluje i pjeva ih brojni novoosnovani crkveni hrvatski zbor. Kakva je to radost za starije mohačke Šokce, Šokice koji se teško kreću, ali su nazočni na svim misnim slavljinama u crkvi sv. Antuna. Hvalu iskazuju suzama koje im teku niz obraze dok obilaze križni put. Rado se mole i pjevaju čekajući Uskrs kad će se sresti s Isusom, Spasiteljem svega svijeta. O Uskrsu ispovijedi se i pričesti, jer samo tako možeš prihvatiti Isusov život koji se nalazi u svetoj hostiji.

Prečasni Ladislav Ronta, i sam Hrvat, župnik je u Harkanju, gdje su nastanjeni mnogi Hrvati koji su se u ovaj gradić doselili uglavnom iz Podravine. Uz pomoć Pjevačkoga zbora Augusta Šenoe iz Pečuha započeli su svete mise slaviti na hrvatskom jeziku. U korizmi i oni mole Križni put te se prisjećaju Isusove patnje, i Isusa koji je za nas teški križ nosio trnjem okrunjeni, bičevan i na križu raspet bio. Koji je za nas uskrsnuo! Pjevajući korizmene pjesme, sjetit će se muke Isusa, Otkupitelja, jer nas samo njegove rane mogu spasiti od grijeha, a iskrena ljubav i skrušena molitva dovesti do Njega.

I tako su se Hrvati iz Baranje u kertvaroškoj crkvi i na svetoj misi na hrvatskom jeziku i na koncertu crkvenih zborova sastali i u ovome korizmenom vremenu te se s pjesmom molili na postajama Isusova, a i ljudskoga križnoga puta. Sjetili se boli i trpljenja Isusa i njegove Majke Marije te se još jednom uvjerali kako nas Isus poziva da mu se pridružimo u životu kako bismo zajedno s njim mogli i uskrsnuti.

S ovim organizatori ovoga lijepog korizmenog druženja i molitve te naše uredništvo čitateljima Hrvatskoga glasnika želi blagoslovljene uskrsne blagdane, slavlje Uskrsa s radošću u Srcu i u obitelji, u svojim župama, u hrvatskim crkvama neka se još dugo pjeva „Aleluja, aleluja, Isus nam je uskrsnuo”.

Crkveni zbor iz Salante

Eva Oršković Filaković

Uskrs

Sretan Uskrs!

prilog Hrvatskoga glasnika

Ti znaš

Ljubiš li me?

Da, Gospodine, ti znaš da te volim.

Ljubiš li me?

Da, Gospodine, ti znaš da te volim.

Šimune, sine Ivanov, voliš li me?

Gospodine, ti znaš sve, ti znaš da te volim.

(Iv 21,15-17)

Uskrs u hrvatskoj književnosti

Hrvatski je puk kršćanstvo primio po dolasku u svoje današnje prostore, a njegovo je tlo postalo bedemom katoličke vjere i ostalo do naših dana. U takvu ozračju Hrvati su svoju vjeru potvrđivali i nizom pučkih običaja i umjetničkim kiparskim, slikarskim i književnim ostvarenjima. Najveći katolički blagdan kojim proslavljamo Kristovo uskrsnuće hod je neumrlih životnih vrijednosti, jer Kristovim uskrsnućem začinjava se neuništivo ostvarenje svega životnoga. Niz književnika posvetio je svoje djelo upravo tomu značajnom blagdanu. Uskrs, Vuzem ili Vazam ostavio je u narodu vidljive tragove sačuvane u hrvatskim narodnim običajima. U spomen Isusova ulaska u grad Jeruzalem narod skuplja grančice ružmarina ili masline, te ih nosi u crkvu na blagoslov. Jedan od najstarijih običaja je bojanje jaja. Jaje je simbol života jer se iz njega ponovno rađa novi život. Uskrs je ujedno i početak života. Zima je na odlasku, a javljaju se prvi proljetni cvjetovi.

Veliki petak je dan kad se tijelo mrtvog Isusa polaže u grob u kojem će počivati do uskrsnuća. Na taj dan ne kopa se ni zemlja iz dubokog štovanja prema Isusovu tijelu koje je u zemlji počivalo. Zanimjeme i crkvena zvona, ponegdje samo klepetaljke ili čegrtaljke zovu ljude da molitvom i tužnom pjesmom oplakuju Kristovu smrt. Takve misli i raspoloženja pjesnike nadahnjuju na pjesmu tuge. U nekim se može osjetiti bol za izgubljenim djetetom kao majka. Majka u svojoj boli, u Kristovu uskrsnuću nazire početak neuništivog ozbiljenja svega što je život. Njezina se bol pretvara u nadu i vjeru kao što će se bol svih majka na svim kontinentima i u svim stoljećima iz majčinih očiju pretočiti u ljudsko srce.

Pieta u minjorodskoj crkvi

Vuzem

*Kad da i prve fijoлицe
stiha dišiju iz trave.*

*Sunce na nebu je jasnomu
Zlatno, kak ni bilo zdavna,
vsa ga stvorenja pozdravljaju,
bregi i polja vsa ravna.*

*Ili Svetstvo je to zdignuto,
celom da svetu bu Maša.*

*Cveti i tiči ga slaviju,
ž njimi molitva i naša.*

*V cirkvah bu sad, kaj nam hrana je,
blagoslov dobilo novi.*

*Ja bi pak Boga štel prositi
„Srca takaj blagosloviti!”*

Dragutin Domjanić

Golgota

*O Gospode, moli za nas,
Kada budeš na nebesi.
Zapadoše ideali,
Kud se naša noga vere,
Pokaži nam pravo sunce;
Miserere, miserere!*

*I gledajuć kaplju rujnu,
Što iz tvojeg srca kaplje,
O Gospode, oprost čujem,
Što ga Tvoja usna šapće.
I osjećam što Ti zbori
Od očiju suza vruća,
Da ne može nikad biti
Bez Golgote uskrsnuća!*

Silvije Strahimir Kranjčević

Što su jeli naši stari ...

Petroviske masnice na Veliki petak

Karkade na svitu se spomene pred Petroviščani rič *masnica*, vekšinom dalje će splesti misli i reć će cijeli jelovnik Velikoga petka. Žloharovu juhu ter masnice s turovom i suhe slive skuhanе. Za naše štitelje je ovput napravila ove slatke falate Petroviščanka Bernadeta Geošić, ka 38 ljet djela u ugos-

titeljstvu, a 18 ljet pelja restoran *Gorica* u rodnom selu. I ona si je od matere naučila kako se napravi ov kolač, svako ljetu ispeče tijesto sa cajom, na najveće zadovoljstvo gostov. Tako po nje uputi, tanači predstavljamo recept petroviske masnice.

Zeti ćemo najprlje kilu muke, 20 dkg

domaće masti. Mast s mukom skeverimo, zatim ćemo dati k njemu 2 jajci i caj (5 dkg), kojega smo na mliku dali uzajti, pak još 6 dl mlika. To sve skupa smisimo, dodajemo još šaku cukora, maru ćemo ga posoliti (svaki po svojem ukusu), a ki kani, more i malo citrone poribežati u njega. Donidob moramo misiti dokle tijesto mehure ne donese, onda ga malo posipljemo odzgora mukom ter ga krpom pokrijemo, dokle na dvakrat vekše ne uzajde (to će potribovati dar pol ure).

Doklje tijesto počiva, donidob napravimo turov kojim ćemo napuniti masnice. (Moru se još napuniti s orihi, makom, lekvarom. U siromašniji stani su mogli hasnovati griz.)

U kilu turov stavit ćemo 10 dkg grojzic, 2-3 jajci, jednu citronu poribežati, 2-3 šake cukora, 2 varnje (malo griza da ne bude curilo varnje), i to ćemo skupasmišati.

Kad je tijesto jur dobro, četire partace napravimo, malo ćemo je rasukati, potom razvleći rukom. Maščom tijesto namažemo ter tamo posipljemo turov, ali tako da u sve ostane. Iz četirih partacov napravimo četire napunjene struke i to stavimo u pleh. Da se ne prijamu skupa, med njimi s masti moramo još namazati. Još pokrijemo, pol ure neka počivaju u plehu, a prlje nek je peći vrižemo, žubancem od jajac namažemo je da i odzgora se lipo zažaru. Kad su gotovi, moremo je posipati vanilijskim cukorom, a s karkakovimi kompoti su fanjski. Dobar apetit!

Zabilježila: *Tiho*

*****

*Zabruji sa visine žamor
nebeskog sijela.
O, kakva vedrina, kakav
Božji dan.
Na raspuću Isus je sišao s
raspela.
I otišao nasmijan.*

(*Nikola Šop*)

Foto: Erika Kuštra

*Čuti će se pjesma ševe,
cvrkut laste,
i svilu će plavu nebo da
navuče,
ushit će u čašu svod da
ponaraste
slaveći u rastu sveto
Uskrsnuće ...
Predati će zemlja nabujale
grudi
u koje će ratar plugom da
zareže,
uz poklik pastira, miris trave
svježe,
uz majčinu brigu, blaži bit će
ljudi.*

(*Ivan Goran Kovačić: Uskrsnuće*)

*O Uskrsu bilo, kad ustade
Spas,
Od zlata drhće ravnina,
Kroz uzdah lijeva zvona se
glas
U slavu Božjega sina.
Svuda naoko sveti pokoj i mir,
Sad gle iz pitomih sela
Na puteve vrvi šir i šir
Hrvatica povorka bijela.
Na puteve vrvi hrvatski puk,
Sve radosno obraz mu blista,
Zvonova seoskih slijedeći
zvuk
Pobrzala svjetina čista.*

(*August Šenoa: O Uskrsu*)

Foto: Erika Kuštra

Polivanje

Kada zaori slavna Alleluja i virnici veselimi pismama proslave Uskrsnutog Spasitelja, onda na drugi dan Uskrsa malo i veliko žuri, da svoje poznate poliva. U staro vrime čistom vodom se ovo obavljalo, a danas se mirišavom. Darovi se pak danas isto tako dile, kao i u staro vrime.

* * *

Najradosnija su dičica. Oni se i onako vole brčkati, zato se raduju, kada koga iznenade i za vrat, il med oči ga mogu politi. Već i ova radost im zadostna plaća za trud i ljubav, al ih zato nitko praznim šakama neotpušća. Na jednom mistu šareno jaje, na drugom narandžu, na trećem koju krajcaru dobiju. Al štogod uvijek kapne. Kad su pak na jednom mistu svršili, onda žure na drugo. Putem se kad-kad sukobe sa drugim polivačima. Probaju čije je jajce jače. Kucaju se. Kad pak stanu med čoškove med kockajuću momčad, oprobaju sriću i redovno izgube ono, što su im sekice udilile. To već tako biva.

* * *

Kod momaka već ozbiljnije idje polivanje. Sastanu se u bande i redom zadju po divojačkim kućama. Divojke se sakrivaju i drhéu, kao šiba na vodi, a u sebi misle, bar da što prije ti momci dodju. Jer velika je sramota, ako ju mimoidju. A kad su momci sve svoje

divojke obašli, onda redovno zapnu kod koje imućnije kuće, pa tamo onda nji polivaju. Ne spolja i ne vodom, već iznutra, i to s, vinom. Gdi koji se sasvim razkvasi, tako da ni na noge nemože stati. Toga ili na kola natovare, ili ga drugovi odvedu kući.

Tu mi na pamet pada, kako su niki naši momci izradili. Razkvasili se baš onako prilično. Istina da su i oni divojku k bunaru odvukli i nikoliko kablova vode na nju izlili, al ni divojka nije ostala dužna. Bocu za bocom je donosila, pored toga veselo pivala, a momci se nalili. Najposli ni čuli ni vidili nisu. Osobito jedan od njih trojice, niki Makso. Već je rukom hvatao žvale i obod šešira žvako. Drugovi se smilovali.

Poduhvatili ga pod ramena i tako krenili s, njime kući. Al i kod njih baš nije bilo najbolje. Veoma im tisan bio put. Ipak se nisu dali. Korak po korak pa već bili blizu Maksine kuće. Tu se izupravili. Grdno bi bilo, da se i na njima vidi nabranost. Ruke Maksine stisli pod pazuhu, pa koracaju baš junački. I ako da i Makso lakše koraca. Nije tako težak, kao prije. Ne divani ništa. Došli prid vrata, ušli u sobu pa će Maksinoj materi:

– Evo doneli smo Maksu.

A soba se okreće š njima.

– Pa gdi je Makso? – upita majka žalosno.

– Evo ga u sridi. Držimo ga za ruke.

– Ta kakve ruke, djubrad jedna, zukne na nji majka, pa to su samo rukavi i Maksin kaput. Njeg ste valda izgubili.

Ni njima nije tribalo više. Najedared im svanilo prid očima, zašto Makso na poslidku nije bio tako težak. Pa izpo je iz kaputa. Zastidili se i pobigli.

Al idju polivat i ljudi. Idju i dide. Ne toliko da oni polivaju, već da nji kogod iznutra pokvasi. Jer ima dida, koji vole bit mokri. Nebrane, ako se posli i po blatu valjaju, samo nek su iznutra mokri.

Poznavao sam jednog starog lolu. Veoma je ljubio čaše i jedva je dočekaao kakav god da može ići slaviti. U njegovom kalendaru su materice, oci, svinjokolj, babine, poduše i polivanje bili sa crvenim slovama tiskani. Ipak nikad tako zlo nije prošlo, kao jedared na polivanje. One godine je silna kiša pala na veliku nedilju. Nakvasili se putevi i toliko blato i ločkavica se razlila po sokaci, da su na gdikojim mistu konji do kolina gazili po blatu. Al to zato nije susstručavalo dida Stjepka, da neidje polivati. Otišao ti on. Ali kako se vratio, to ni danas nezna. On sam mi je pripovidaao slučaj. Kaže da je pod pridnoć još znao o sebi, al što se posli dogodilo, o tom nezna ništa.

– Znete Gospodine – reče – tako još nikad nisam prošlo. Kudan sam išo, gdi sam bio, što sam pio, to sve neznam. Neznam ni kako sam se kući vratio. Al najvećma me to dira i to ni danas nemogu svatiti, kako se i zašto se desilo. Znete, kad sam ujutro se probudio doklem sam bio blatnav izpod kolina, dotle su mi bile i ruke blatnave izpod lakata.

On nezna, al ja znam. Išo je sridom soka-ka četveronoški. Ta tu nema razlike izmed pijanog čovika i svinčeta.

Al to zato nefali ništa! Ajdmo samo po starom adetu polivati!

Prije podošta godina skupina malih „polivača“ u Santovu, pod vodstvom umirovljenog učitelja Marina Velina, obnovila je „polivanje“, stari šokački običaj za Uskr, koji se sačuvalo do danas. Za tu prigodu mališani hrvatske škole obukli su izvornu šokačku nošnju, što smo zabilježili i slikom koju smo pronašli u arhivu našega tjednika. Na slici Pero Zorić, Stipan Čilić, Matija Mandić, Albert Lazar i Dražen Blažev, danas odrasli ljudi.